

3 වැනි පරිච්ඡේදය

ආර්ථික හා සමාජ යටිතල පහසුකම්

3.1 සමස්ත නිරීක්ෂණ

- වේගවත් ආර්ථික වර්ධනයක් ලඟා කරගැනීමට, රැකියා ලක්ෂ්‍යයන් සහ දරිද්‍රතාවය තුරන් කිරීමට අවශ්‍ය ඉතා වැදගත් සාධකයක් වනුයේ සියලුම ගුණාත්මක ප්‍රදේශයන් ආවරණය වන පරිදි කාර්යක්ෂම හා දියුණු, ආර්ථික හා සමාජ යටිතල පහසුකම් පද්ධතියක් පැවතීමයි. මූලික ආර්ථික යටිතල පහසුකම් යටතට ප්‍රවාහනය, විදුලි සංදේශ සේවා, බලශක්තිය මෙන්ම ජල සම්පාදනය වැනි වෙනත් උපයෝගී සේවාවන් ද අයත් වේ. ප්‍රධාන සමාජ යටිතල පහසුකම් වලට අධ්‍යාපනය, සෞඛ්‍යය හා සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන් ඇතුළත් වේ.
- ගුණාත්මක වශයෙන් උසස් යටිතල පහසුකම් සඳහා දේශීය මෙන්ම ජාත්‍යන්තර වශයෙන් ද අධික ඉල්ලුමක් පැවතීම තුනතුන යුගයේ දක්නට ලැබෙන විශේෂ ලක්ෂණයකි. රටක් තුළ අඛණ්ඩව ආර්ථික වර්ධනය හා කලාපය තුළ ආර්ථික වර්ධනය ඉහළ නැංවීමට දරන උත්සාහයන් හේතුවෙන් දේශීය ඉල්ලුම ප්‍රසාරණය වේ. ඉහළ යන ගෝලීයකරණය සහ දකුණු ආසියානු කලාපයේ වේගවත් ආර්ථික වර්ධනය මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ ඉහළ ගුණාත්මකභාවයකින් යුත් යටිතල පහසුකම් සඳහා ජාත්‍යන්තර ඉල්ලුම ඉහළගොස් තිබේ. තවද, ක්‍රමයෙන් සුළු වන ගෝලීයකරණය, සේවාවන් ලිහිල්කරණය සඳහා වැඩි බලපෑමක් ඇති කිරීමට සමත්වී ඇති අතර විශාල වෙළෙඳපොළ පිවිසුම් බලාපොරොත්තුවන රටවල්වලින් විශේෂයෙන් ම බාහිර පාර්ශවයන් මගින් සේවා ඉටුකර ගැනීම (Business Process Outsourcing) සෞඛ්‍යය, අධ්‍යාපනය හා වෘත්තීය සේවා වැනි සේවාවන් සැපයීම සඳහා අධික ඉල්ලුමක් පවතී.
- රටතුළ යටිතල පහසුකම් ප්‍රසාරණය වෙමින් පවතින නමුත් ඒවා තවමත් ප්‍රමාණවත් හෝ තරගකාරී මට්ටමක නොපවතින බැවින් ආර්ථික වර්ධනයට මහත් බාධාවක් වී තිබේ. රාජ්‍ය ව්‍යවසායන් මගින් සපයනු ලබන සේවාවන් වන විදුලිබල උත්පාදනය, සම්ප්‍රේෂණය හා බෙදාහැරීම, මගී ප්‍රවාහනය සහ ජල සම්පාදනය ප්‍රමාණවත් මට්ටමක නොපවතින අතර මෙම සේවාවල ගුණාත්මක තත්ත්වය ද පහළ මට්ටමක පවතී. සෞඛ්‍ය, අධ්‍යාපනය වැනි බොහෝ අත්‍යවශ්‍ය සේවාවන් ශ්‍රී ලාංකිකයින් විදේශ රටවලින් ලබාගනී. මෙම සේවා දියුණු කිරීමට සහ විදේශ විනිමය ඉපයීමට හැකිවන පරිදි එම අංශ දියුණු කිරීමට මනා හැකියාවක් පවතී. එපමණක් නොව වරාය, විදුලි සංදේශ සේවා වැනි නිදහස් හා ලිහිල්කරණය කරන ලද යටිතල පහසුකම් සපයන අංශයන්හි ඉහළ වර්ධනයක් දක්නට ඇති අතර තරගකාරීත්වයට මුහුණදීමේ හැකියාව ද පවතී.
- රජයට අයත් බොහෝ ආයතන විසින් යටිතල පහසුකම් හා සම්බන්ධ අත්‍යවශ්‍ය අංශවල ඒකාධිකාරයක් පවත්වා ගෙන යනු ලැබුවද විශාල වශයෙන් මෙහෙයුම් අලාභ

වාර්තා කරයි. තාත්වික මිල ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඇති නොහැකියාව, අඩු ඵලදායීතාවය/කාර්යක්ෂමතාවය, ප්‍රධානී-නියෝජිත ගැටලු¹ (Principal-agent problems) අයුතු ප්‍රතිලාභ ලැබීම, ක්‍රියාකාරී නියාමන පද්ධතියක් නොමැතිවීම හා දේශපාලන මැදිහත්වීම් රාජ්‍ය ආයතනවල දුර්වල ක්‍රියාකාරීත්වයට හේතු වේ. තාත්වික මිල ක්‍රමයක් හා නියාමන පද්ධතියක් නොමැතිවීමෙන් ස්වභාවික සම්පත් තිරසාර නොවන අයුරින් භාවිතයට ගනු ලබයි. ප්‍රධානී - නියෝජිත ගැටලු සහ අයුතු ප්‍රතිලාභ, සේවාවන්වල අඩු ගුණාත්මක බවට හා ප්‍රමාණවත් නොවන නිෂ්පාදනයට හේතු වේ. නියාමනයේ පවතින දුර්වලතා හා දේශපාලන මැදිහත්වීම් නිසා මෙම ගැටලු උග්‍ර වී තිබේ. එබැවින් ආර්ථිකයේ යටිතල පහසුකම් අංශයේ අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වා දීමට උත්සාහ දරිය යුතුය.

- රජය මෙම දුර්වලතා හඳුනා ගැනීමෙන් පසු රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන අඛණ්ඩව ලිහිල්කරණය හා ශක්තිමත් කිරීම මගින් යටිතල පහසුකම් සැපයීම දියුණු කිරීමට පියවර ගෙන තිබේ. ඒ අනුව නව ආයතනික ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීම, රාජ්‍ය පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්වය, තරගකාරීත්වය වර්ධනය කිරීම, රාජ්‍ය ආයතන දේශපාලන බලපෑම්වලින් නිදහස් කිරීම හා ඒවායේ වගකීම් ඉහළ දැමීම, යෝග්‍ය මිල ක්‍රමයන් ස්ථාපනය කිරීම හා රෙගුලාසි ශක්තිමත් කිරීම ආදිය කෙරෙහි නව ප්‍රතිපත්ති වල ඉලක්කය වී ඇත. උපාය මාර්ගික ව්‍යවසාය කළමනාකරණ ඒජන්සිය (SEMA) විසින් උපායමාර්ගිකව රාජ්‍ය ආයතන අධීක්ෂණය කිරීම අඛණ්ඩව සිදු කරනු ලබයි². ඉහළ කොන්මළේ ජල විදුලි බලාගාරය හා ගල් අඟුරු බලාගාරය ක්‍රියාත්මක කිරීමට තීරණය කර තිබේ. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය හා ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම තුළින් ප්‍රවාහන අංශයේ ආයතනික වෙනස්කම් හඳුන්වාදීම සිදුකර තිබේ. ග්‍රාමීය යටිතල පහසුකම් වර්ධනය කිරීම සඳහා, 'ගම නැගුම' හා 'ගම නැගුම' වැඩසටහන් හඳුන්වා දී තිබේ. 1997 දී සෞඛ්‍ය කටයුතු පිළිබඳ ජනාධිපති කාර්ය සාධන බලකාය ඉදිරිපත් කළ නිර්දේශ ජාතික සෞඛ්‍ය සංවර්ධන සැලැස්ම තුළ අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. 1999 දී අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට හඳුන්වාදුන් ප්‍රතිසංස්කරණ අධ්‍යාපන යටිතල පහසුකම් වර්ධනය කිරීම, ගුණාත්මක බව ඉහළ නැංවීම සහ කලාපීය විෂමතාවය අඩු කිරීම ඉලක්ක කර ගනිමින් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක විය. තවද,

1. ප්‍රධානී-නියෝජිත ගැටලු ඇති වනුයේ ආයතනයේ කළමනාකරුවන් (නියෝජිතයන්) විවිධ පෙළබිම් අනුව ආයතනයේ අවශ්‍යතාවය මත නොව තම අභිමතය පරිදි කටයුතු කිරීම හේතුවෙනි.

2. 2004 දී ලංකා බැංකු කෙරෙහි නීතිගත සංස්ථාව (ලං.බැ.ස.) ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය (ලං.වි.ම.), ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය, ශ්‍රී ලංකා ගුවන් තොටුපල හා ගුවන් සේවා අධිකාරිය, ශ්‍රී ලංකා ගමනාගමන මණ්ඩලය, පොකුරු බස් සමාගම් සහ ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය (ජා.ජ.ස.ම.) උපාය මාර්ගික ව්‍යවසාය කළමනාකරණ ඒජන්සිය යටතට ගෙන තිබේ.

අදාළ සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ එකඟතාවය හා සහයෝගය තුළින් සංවර්ධන කටයුතු ප්‍රවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් යුතුව ආර්ථික සංවර්ධනය පිළිබඳ ජාතික සභාව යටතේ විදුලි සංදේශ සේවාව, ප්‍රතිවර්ධන බලශක්තිය (Renewable Energy), ප්‍රවාහනය, සෞඛ්‍ය සහ අධ්‍යාපනය යන අංශ ආවරණය කෙරෙන පරිදි පර්ෂදයන් පිහිටුවන ලදී.

- 2005 දී යටිතල සේවාවන් හි මිශ්‍ර ක්‍රියාකාරීත්වයක් දක්නට ලැබුණි.** සංකේත විද්‍යුමි බහුවිධ ප්‍රවේශ (CDMA) තාක්ෂණය හඳුන්වාදීම හා ජංගම දුරකථන භාවිතයේ වේගවත් ප්‍රසාරණය හේතුවෙන් විදුලි සංදේශ සේවාවන් සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වර්ධනය විය. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳුම ඉහළ යාම, සුනාමි ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා කරන ලද ආනයනයන් හා ඵලදායීතාවය ඉහළ යාමත් සමඟ වරාය සේවාවන් ද සැලකිය යුතු වර්ධනයක් වාර්තා කළේය. පෙර නොවූ විරු ලෙස ඉහළ ගිය තෙල් මිල මගින් විදුලිබල හා බනිප් තෙල් අංශ දඩි පීඩනයකට ලක් විය. 2005 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවයේ ක්‍රියාකාරීත්වයෙහි පසුබෑසීමක් පෙන්නුම් කළ ද නව බස් රථ යෙදවීමත් සමඟ රජයට අයත් බස් සමාගම් මගින් ක්‍රියාත්මක වූ මගී ප්‍රවාහනයේ තරමක වර්ධනයක් දක්නට ලැබුණි. තෙල් මිල ඉහළ යාම හා සංචාරක අංශයේ මන්දගාමී වර්ධනය තුළ වුවද ඉවත් ප්‍රවාහනයෙහි සැලකිය යුතු වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළේ ය. දේශීය ඉවත් සේවාවන් ද සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ප්‍රසාරණය විය. අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට ලපාධිධාරීන් 15,000ක් හා ජාතික අධ්‍යාපන පීඨවලින් අධ්‍යාපනය නිම කළ ශිෂ්‍යයන් 3,706 ක් ගුරුවරුන් වශයෙන් බඳවා ගන්නා ලදී. උභව වෙල්ලස්ස විශ්ව විද්‍යාලය හා සෞන්දර්ය කලා විශ්ව විද්‍යාලය 2005 දී ස්ථාපනය කරන ලදී. 2005 දී රෝහල් ඇඳත් සංඛ්‍යාව සියයට 3කින් පමණ ද පොදු සෞඛ්‍ය සේවයේ වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව සියයට 4කින් ද ඉහළ ගියේය. දේපළ වෙළෙඳුම් අංශයේ හා මූල්‍ය වෙළෙඳපොළේ වර්ධනයන් හා ආදායම් මට්ටම් ඉහළයාමේ ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් නිවාස වෙළෙඳපොළද තවදුරටත් වර්ධනය විය.

3.1 සංඛ්‍යා සටහන

යටිතල පහසුකම් සඳහා වූ රාජ්‍ය ආයෝජන

වර්ෂය	ආර්ථික සේවා		සමාජ සේවා		එකතුව	
	රු.බිලියන	ද.දේ.නි. %	රු.බිලියන	ද.දේ.නි. %	රු.බිලියන	ද.දේ.නි. %
1996	31.4	4.1	10.3	1.3	41.7	5.4
1997	32.5	3.6	11.6	1.3	44.0	4.9
1998	44.7	4.4	15.5	1.5	60.2	5.9
1999	44.9	4.1	17.5	1.6	62.4	5.6
2000	54.7	4.4	16.5	1.3	71.1	5.7
2001	54.9	3.9	14.6	1.0	69.5	4.9
2002	51.7	3.4	15.7	1.0	67.4	4.3
2003	58.7	3.3	19.2	1.1	77.9	4.4
2004	61.3	3.0	29.0	1.4	90.3	4.4
2005 (අ)	77.5	3.3	60.4(ආ)	2.5	137.9	5.8

(අ) තාවකාලික මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
 (ආ) සුනාමි ව්‍යසනය ආශ්‍රිත ඉදිකිරීම් සඳහා වූ ප්‍රාග්ධන වියදම් ද ඇතුළත් ය.

3.2 ආර්ථික යටිතල පහසුකම් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති, ආයතනික ව්‍යුහය සහ ක්‍රියාකාරීත්වය

පණිවුඩ ඉවමාරු සේවා

- විදුලි සංදේශ සේවය හා තැපැල් සේවය රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන ප්‍රධාන පණිවුඩ ඉවමාරු සේවාවන් වේ.** ඒවා එකිනෙකට අනුපූරක මෙන්ම තරගකාරී ද වේ. ශක්තිමත් ප්‍රතිසංස්කරණයන් හා තරගකාරීත්වය තුළින් විදුලි සංදේශ සේවය ආර්ථිකය තුළ ඉතා සීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වන අංශයක් බවට පත් වී ඇත. එහෙත් ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාවලියක් නොමැති වීම නිසා තැපැල් සේවය ඊට ප්‍රතිවිරුද්ධව මන්දගාමී වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරයි.
- 1981 සිට හඳුන්වා දුන් ප්‍රතිසංස්කරණ නිසා විදුලි සංදේශ සේවය රට තුළ වඩා විවෘත තරගකාරී හා ශීඝ්‍රයෙන් වර්ධනය වන යටිතල සේවාවක් බවට පත් වී තිබේ.** ස්ථීර දුරකථන සේවා සැපයුම්කරුවන් තිදෙනෙක්, ජංගම දුරකථන සැපයුම්කරුවන් සිව් දෙනෙක්, බාහිර පිවිසුම් සැපයුම්කරුවන් නිස් දෙදෙනෙක්, දත්ත සන්නිවේදන හා අන්තර්ජාල සැපයුම්කරුවන් විසින්ව දෙනෙක්, ජෛෂ්‍ය ක්‍රියාකරුවන් හතර දෙනෙක්, පොදු දුරකථන කුටි සැපයුම්කරුවන් දෙදෙනෙක් හා මුත්තක් රේඩියෝ ක්‍රියාකරුවන් දෙදෙනෙක් සමඟ විදුලි සංදේශ අංශයේ ප්‍රබල තරගකාරීත්වයක් දක්නට ලැබේ. 2003 දී බාහිර පිවිසුම් විවෘත කිරීමෙන් ලද ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ගෘහස්ථ හා ආයතනික යන දේශීය මට්ටම වාසි සලසමින් ජාත්‍යන්තර සම්බන්ධතාවයන් සැලකිය යුතු මට්ටමකට වර්ධනය වූ අතර ගාස්තුවල සැලකිය යුතු අඩුවීමක් ද සිදු විය. ස්ථීර දුරකථන ජාලයේ සියයට 26ක හා ජංගම දුරකථන සේවාවේ සියයට 54ක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කරමින් විදුලි සංදේශ සේවා ජාලය සියයට 45කින් ප්‍රසාරණය විය. සංකේත විද්‍යුමි බහුවිධ ප්‍රවේශ තාක්ෂණය හඳුන්වා දීම ස්ථීර දුරකථන සේවා ජාලයේ වර්ධනයට දායක විය. එසේම මෙම තාක්ෂණය මගින් ග්‍රාමීය හා නාගරික දුරකථන සේවා විෂමතාවය අඩු විය. තාක්ෂණික දියුණුව, ප්‍රබල තරගකාරීත්වය, දරිච්ඡාදන මට්ටම්, කඩිනමින් සම්බන්ධතා සැපයීම හා පුළුල් ප්‍රදේශයක් ආවරණය කිරීමේ වාසි මගින් විදුලි සංදේශ සේවය තුළ ජංගම දුරකථන වල ව්‍යාප්තිය (මුළු දුරකථන ප්‍රමාණයෙන් ජංගම දුරකථන ප්‍රමාණය) 2004 දී සියයට 71ක සිට 2005 දී සියයට 73 දක්වා තවදුරටත් වර්ධනය වී ඇත. මෙම සංවර්ධනයන් සමඟ 2005 දී ස්ථීර දුරකථන සේවා සඳහා ජාතික දුරකථන ඝනත්වය (පුද්ගලයන් 100කට ඇති දුරකථන සංඛ්‍යාව) 5.1 සිට 6.3 දක්වා ද, ජංගම දුරකථන සමඟ මුළු දුරකථන ඝනත්වය 16.4 සිට 23.6 දක්වා ද ඉහළ ගොස් තිබේ. 2005 දී අන්තර්ජාල හා විද්‍යුත් තැපැල් සේවාවලින් සංඛ්‍යාව සියයට 23කින් ඉහළ ගොස් තිබේ.
- රට තුළ විදුලි සංදේශ පහසුකම් තවදුරටත් ප්‍රසාරණය කිරීමේ අරමුණින් විදුලි සංදේශ ව්‍යාපෘති කිහිපයක් 2005 තුළ දී ක්‍රියාත්මක විය.** 2005 සැප්තැම්බර් මාසයේ දී

**3.2 සංඛ්‍යා සටහන
තැපැල් සහ විදුලි සංදේශ සේවා**

ශීර්ෂය	2004	2005(අ)	වර්ධන අනුපාතය	
			2004	2005(අ)
1. විදුලි සංදේශ සේවය				
1.1 ස්ථිර දුරකථන සේවා				
ශ්‍රී ලං. ටෙ. දුරකථන සංඛ්‍යාව ('000)	860	954	5.1	10.9
ශ්‍රී ලං. ටෙ. සැපයූ නව දුරකථන සංඛ්‍යාව ('000)	54	117	-14.3	116.7
රැහැන් රහිත දුරකථන සංඛ්‍යාව ('000)	131	290	12.9	121.4
දුරකථන ඝනත්වය (පුද්ගලයින් 100 කට ඇති දුරකථන සංඛ්‍යාව)	5.1	6.3	4.1	23.5
1.2 අනෙකුත් සේවා				
ජංගම දුරකථන ('000)	2,211	3,393	58.7	53.5
පොදු දුරකථන කුටි	6,095	6,285	-5.4	3.1
රේඩියෝ පේජින් සේවා	828	-	71.0	-
අන්තර් ජාලය සහ ඊමේල්	93,300	115,072	9.1	23.3
2. තැපැල් සේවය				
තැපැල් බෙදීමේ කොට්ඨාශ ගණන	6,729	6,729	0.0	0.0
තැපැල් කාර්යාල සංඛ්‍යාව	4,711	4,704	1.7	-0.1
රාජ්‍ය අංශය	4,049	4,041	0.0	-0.2
පෞද්ගලික අංශය	662	663	14.1	0.2
තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාව ලබන ප්‍රදේශය (ව.කි.මී.)	13.9	13.9	-1.4	0.0
තැපැල් කාර්යාලයකින් සේවාව ලබන ජන සංඛ්‍යාව	4,100	4,100	0.4	0.0
එක් පදිංචිකරුවෙකුට ලැබුණු ලිපි සංඛ්‍යාව	24	25	0.0	4.2

(අ) තාවකාලික

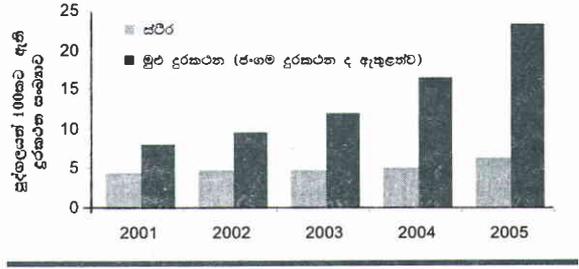
මූලාශ්‍රය: සීමාසහිත ශ්‍රී ලංකා ටෙලිකොම් සමාගම
ශ්‍රී ලංකා විදුලි සංදේශ නියාමන කොමිසම
තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුව

ඉන්දියාව හා ශ්‍රී ලංකාව අතර සබ්මැරින් කේබල් ව්‍යාපෘතියේ ඉදිකිරීම් කටයුතු ආරම්භ කරන ලදී. 2006 දී, ශ්‍රී ලංකාවට මෙම සබ්මැරින් කේබල් ව්‍යාපෘතිය තුළින් ඉන්දියාව හා අනෙකුත් සාර්ක් රටවල් සමග අඩු ගාස්තුවක් යටතේ කාර්යක්ෂම විදුලි සංදේශ සම්බන්ධතාවයක් පැවැත්වීමට හැකිවනු ඇත. 2005 දී ජාත්‍යන්තර හවුල්කරුවන් 15 දෙනෙකු සමග SEA - ME - WE - IV (අන්තිදිග ආසියා - මැදපෙරදිග - බටහිර යුරෝපය -IV) සබ්මැරින් කේබල් ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කරන ලදී. මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ විදුලි සංදේශ පද්ධතියෙහි ගුණාත්මකභාවය හා තරංග පරාසය වැඩි දියුණු කරනු ඇත. ශ්‍රී ලංකා

ටෙලිකොම් (ශ්‍රී.ලං.ටෙ.) මෙම ව්‍යාපෘති දෙකෙහිම දේශීය හවුල්කරු වේ. මීට අමතරව ජංගම දුරකථන සැපයුම්කරුවන් තම සේවාවන් ප්‍රසාරණය කිරීම සඳහා ව්‍යාපෘති කීපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.

- ශ්‍රී ලංකාවේ තොරතුරු හා විදුලි සංදේශ තාක්ෂණය ආශ්‍රිත සේවාවන් තවදුරටත් වර්ධනය කළ හැකි මට්ටමක පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ සාක්ෂරතාව ඉහළ මට්ටමක පවතින බැවින් බාහිර පාර්ශව මගින් සේවා ඉටුකර ගැනීම (BPOs), විදුලි සංදේශ අලෙවිකරණය, ඇමතුම් මධ්‍යස්ථාන, දත්ත සැකසුම් සහ අන්තර්ජාලය පදනම් කරගත් සේවා සැපයුම් වැනි තොරතුරු තාක්ෂණය පදනම් කරගත් කාර්යයන් දේශීය හා විදේශීය ගණුදෙනුකරුවන් උදෙසා තවදුරටත් වැඩි දියුණු කළ හැකි තත්ත්වයක පවතී.
- තොරතුරු හා පණිවුඩ හුවමාරු තාක්ෂණයේ හා පෞද්ගලික තැපැල් හා බෙදහැරීමේ සේවාවන් හි ශීඝ්‍ර දියුණුව මගින් සාම්ප්‍රදායික තැපැල් සේවයට අභියෝගයක් එල්ල වී තිබේ. රට පුරා ස්ථානගත වී ඇති රජයට අයත් තැපැල් කාර්යාල 4000කට අධික සංඛ්‍යාවක් සමග තැපැල් සේවාව, රට තුළ සේවා සපයන විශාලතම සේවා පද්ධති ජාලයන්ගෙන් එකක් බවට පත් වී තිබේ. යෝග්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීම හා තොරතුරු හා පණිවුඩ හුවමාරු තාක්ෂණයේ ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීම මගින් තැපැල් අංශය, මූල්‍ය කටයුතු

**3.1 රූප සටහන
දුරකථන ඝනත්වය**

පිළිබඳ නියෝජිත සේවා, රක්ෂණ කටයුතු, දත්ත හුවමාරුව වැනි විවිධ සේවා සපයන නවීන ආයතනික පද්ධතියක් ලෙස සංවර්ධනය කිරීමේ හැකියාව ඇත. නවීකරණයට අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණයන් පමාවීම හේතුවෙන් තැපැල් සේවාවන්හි ගුණාත්මකභාවය තවදුරටත් පහත වැටීම, අනෙකුත් තරඟකාරී සේවාවන් සඳහා ඇති වෙළෙඳපොළ අභිමිච්ඡා සහ රාජ්‍ය මූල්‍ය කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් ඇති කරනු ලබන මෙහෙයුම් අලාභයේ අඛණ්ඩ පැවැත්ම තියුණු කරනු ඇත. මෙම මෙහෙයුම් අලාභයන් දැනටමත් රාජ්‍ය මූල්‍ය කෙරෙහි දැඩි පීඩනයක් ඇති කර තිබේ. 2005 දී තැපැල් දෙපාර්තමේන්තුවේ මුළු මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 4,298ක් දක්වා ඉහළ ගොස් තිබේ. එහි ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 2,644කි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 2005 දී මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,654ක් ලෙස වාර්තා කර ඇත.

බලශක්තිය

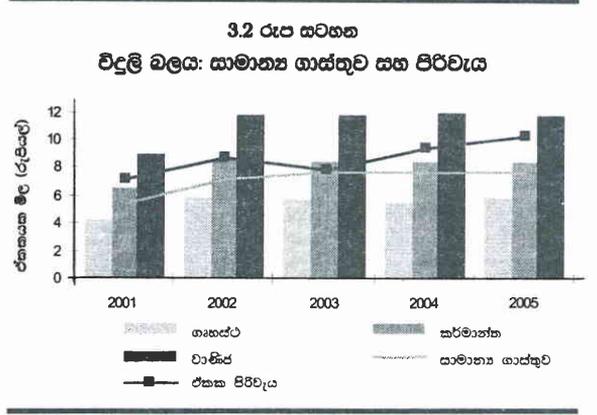
- ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන බලශක්ති මූලාශ්‍රයන් වනුයේ දැව, ජල විදුලිය හා බනිජ තෙල් ය. දැව, සමස්ත බලශක්ති අවශ්‍යතාවයෙන් සියයට 47ක් සපුරන අතර, බනිජ තෙල් සියයට 45ක් හා ජලවිදුලිය සියයට 8ක් වේ. සුර්ය හා සුළං බලය වැනි විකල්ප මූලාශ්‍රයන්ගේ දයකත්වය නොසැලකිය යුතු තරම්ය. ඉල්ලුම ඉහළයාම, ජල විදුලිබල උත්පාදනයේ මන්දගාමී වර්ධනය හා විකල්ප බලශක්ති මූලාශ්‍රයන්ට අනුගතවීමේ මන්දගාමීත්වය යනාදියෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස 1996 දී සමස්ත බලශක්ති සැපයුමෙන් සියයට 32ක් වූ බනිජ තෙල් බලශක්තියේ දයකත්වය 2005 දී සියයට 45ක් පමණ දක්වා ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ ගොස් ඇත.

විදුලි බලය :

- 2005 දී ස්ථාපිත විදුලිබල ධාරිතාවය තරමක වර්ධනයක් පෙන්නුම් කළ ද වාර්ෂිකව සියයට 8-10 කින් වර්ධනය වන විදුලිබල ඉල්ලුමට ප්‍රමාණවත් නොවීය මෙ.වො.100ක ධාරිතාවයකින් යුතු ඇම්රිකානු ජාතික විදුලි බලාගාරය හා මෙ.වො.7ක ධාරිතාවයකින් යුතු කුඩා ජලවිදුලි බලාගාර පහක් පෞද්ගලික අංශය මගින් ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සමග ස්ථාපිත ධාරිතාව මෙ.වො. 2,407 දක්වා සියයට 3කින් වර්ධනය විය. බලශක්ති අංශයේ සංයුතිය පහත පරිදි විය: ජලවිදුලි බලය මෙ.වො.1,287 (සියයට 54), තාප බලය මෙ.වො.1,115 (සියයට 46) හා වෙනත් මූලාශ්‍ර මෙ.වො. 5කි. වැඩිවන ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා විදුලිබල උත්පාදන ධාරිතාව වසරකට මෙ.වො. 200 කින් පමණ වැඩි කළ යුතුය. සාමාන්‍ය කාලගුණික තත්ත්වයක් යටතේ 2006 දී උග්‍ර විදුලිබල අර්බුදයක් බලාපොරොත්තු නොවූව ද 2006 හා 2007 වසරවල දී නිමකිරීමට සැලකිය යුතු විශාල ප්‍රමාණයේ විදුලිබල උත්පාදන ව්‍යාපෘතීන් නොමැති බැවින් විදුලිබල සැපයුමේ අවදනමක් පවතී. විදුලිබල ඉල්ලුම ඉහළ යමින් පවතින අතර 2005 දී ගෘහස්ථ පරිභෝජනය හා පොදු සේවා අංශයේ

පරිභෝජනය සියයට 11 බැගින් හා කර්මාන්ත අංශයේ පරිභෝජනය සියයට 8කින් ද ඉහළ ගියේය.

- 2005 දී විදුලිබල සැපයුම ගි.වො. 8.766 දක්වා සියයට 7.4කින් වර්ධනය විය. 2005 දී ජල විදුලි උත්පාදනය සියයට 17කින් හා තාප බල උත්පාදනය සියයට 16කින් වර්ධනය විය. විශේෂයෙන්ම වසර අග දී පෝෂක ප්‍රදේශවලට ලැබුණු ඉහළ වර්ෂාපතනය හේතුවෙන් සමස්ත විදුලිබල උත්පාදනයට ජල විදුලි බලයේ දයකත්වය 2004 දී සියයට 37 සිට 2005 දී සියයට 39 දක්වා ඉහළ ගිය අතර, තාප විදුලිබල උත්පාදනයේ දයකත්වය සියයට 61 දක්වා පහළ ගියේය. ඉහළ යමින් පැවති පෞද්ගලික අංශයේ විදුලිබල උත්පාදනය 2005 දී සියයට 39 දක්වා වැඩි වූ අතර සමස්ත විදුලිබල උත්පාදනය තුළ ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලයේ (ලං.වි.ම.) දයකත්වය සියයට 61 දක්වා පහත වැටිණි.
- අඩු පිරිවැයකින් විදුලිය ජනනය කළ හැකි බලාගාර ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාදවීම. අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ ක්‍රියාත්මක නොකිරීම හා ඉහළ පද්ධති පාඩුව පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම ප්‍රමාද වීම යනාදිය විදුලිබල අංශයේ දිගුකාලීන තීරසාර පැවැත්මට හානිකර වී ඇත. දැනටමත් සැලසුම් කර ඇති කෙරවලපිටියේ ඒකාබද්ධ වක්‍රීය විදුලි බලාගාරය (මෙ.වො.300), ගල් අහුරු බලාගාරයේ පළමු අදියර (මෙ.වො.300) හා ඉහළ කොත්මලේ ජල විදුලි බලාගාරය (මෙ.වො.150) ක්‍රියාත්මක කිරීම ප්‍රමාද වීම අනාගතයේ අඛණ්ඩව විදුලිය සැපයීම කෙරෙහි අහිතකර ලෙස බලපෑ හැකිය. ඉහළ තෙල් මිල හා තාපවිදුලි ජනනය කෙරෙහි දැඩි ලෙස රඳපැවතීම හේතුකොට ගෙන, 2005 දී ලං.වි.ම. සාමාන්‍ය ඉන්ධන පිරිවැය සියයට 19කින් ඉහළ ගියේය. මේ නිසා 2005 දී විදුලිය ගාස්තු නොවෙනස්ව පැවති හෙයින් රජයට බරක්ව පැවති ලං.වි.ම. මූල්‍ය තත්ත්වය තවදුරටත් පිරිහීමට ලක්විය. බනිජ තෙල් මිල ගණන් ශීඝ්‍ර ලෙස ඉහළ ගිය ද 2002 අප්‍රේල් සිට විදුලිය ගාස්තු නොවෙනස් ව පැවතියේය. 2003 දී විදුලිය ගාස්තු සියයට 3.5කින් වැඩි කිරීමට හා 2005 දී සියයට 100කින් පමණ ස්ථාවර ගාස්තු ඉහළ නැංවීමට දරන ලද ප්‍රයත්නය, පාරිභෝගික විරෝධතා හේතුවෙන් අසාර්ථක විය. යෝජිත ස්ථාවර ගාස්තු වැඩිකිරීම 2006 ආරම්භයේ සිට ක්‍රියාත්මක

3.3 සංඛ්‍යා සටහන
විදුලි බල අංශයේ ක්‍රියාකාරිත්වය

ශීර්ෂය	ඒකක	2004	2005(අ)	වර්ධන අනුපාතය	
				2004	2005(අ)
ලබාගත හැකි ධාරිතාව	මෙගාවොට්	2,378	2,427	6.0	2.1
ස්ථාපිත ධාරිතාව	"	2,329	2,407	4.8	3.3
ජල විදුලිබලය	"	1,280	1,287	2.6	0.5
තාපබලය	"	1,025	1,115	5.3	8.8
සුළං	"	3	3	0.0	0.0
කුලියට ලබාගත් බලය	"	20(ආ)	-	0.0	-
ජනනය කළ ඒකක	ගිගාවොට් පැය	8,159	8,766	7.2	7.4
ජල විදුලිබලය	"	2,961	3,450	-10.5	16.5
තාප බලය	"	4,571	5,314	17.1	16.3
සුළං	"	3	2	-11.5	-33.3
කුලියට ගත් බලය	"	509	-	29.1	-
මුළු අලෙවිය (ලං.වි.ම.)	ගිගාවොට් පැය				
ගෘහස්ථ සහ ආගමික	"	2,204	2,444	8.6	10.9
කර්මාන්ත	"	2,266	2,446	5.0	7.9
පොදු සේවා	"	1,132	1,254	8.6	10.8
ලං.වි. සමාගම (LECO)	"	981	1,027	9.7	4.7
විදි ආලෝක කිරීම	"	83	83	0.0	0.0
ලං.වි. සමාගමේ විදුලි අලෙවියේ සංයුතිය ගිගාවොට් පැය		912	972	8.2	6.6
ගෘහස්ථ සහ ආගමික	"	435	464	8.2	6.7
කර්මාන්ත	"	225	241	5.1	7.1
පොදු සේවා	"	191	210	13.7	9.9
විදි ආලෝක කිරීම	"	23	24	4.5	4.3
වෙනත්	"	38	33	2.7	-13.2
සමස්ථ විදුලිබල පද්ධති පාඩුව	%	17.1	17.3	-10.5	1.2
පාරිභෝගිකයන් සංඛ්‍යාව (ආ)	'000	3,597	3,802	6.4	5.7
ගෘහස්ථ හා ආගමික	"	3,182	3,361	6.3	5.6
කාර්මික	"	37	38	4.7	2.7
වාණිජ	"	378	403	7.5	6.6

(අ) තාවකාලික

(ආ) සී. ස. ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගමේ පාරිභෝගිකයින් ද ඇතුළත්ව.

මූලාශ්‍රය: ලංකා විදුලිබල මණ්ඩලය

සීමාසහිත ලංකා විදුලි (පුද්ගලික) සමාගම

කිරීමට නියමිතය. 2005 දී සාමාන්‍ය නිෂ්පාදන පිරිවැය, ඒකකයකට රු.10.35ක් විය. කෙසේ නමුත් සාමාන්‍ය ගාස්තුව ඒකකයකට රු.7.70ක් වීම ලං.වි.ම.ට සැලකිය යුතු අලාභයක් ඇති කිරීමට හේතු විය. කෙසේ වුවද අනෙකුත් රටවලට සාපේක්ෂව ශ්‍රී ලංකාවේ විදුලිය ගාස්තු ඉහළ අගයක් ගනී. ඉහළ පිරිවැයකින් යුත් කෙටිකාලීන විදුලිබලාගාර භාවිතය සහ පද්ධති පාඩුව සියයට 17.1 සිට සියයට 17.3 දක්වා ඉහළ යාම හේතුවෙන් ලං.වි.ම. අලාභය තව දුරටත් ඉහළ ගියේය. තාවකාලික ගිණුම් වාර්තාවලට අනුව 2005 වසර තුළ දී ලං.වි.ම. ශුද්ධ මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් බිලියන 16 දක්වා සියයට 49කින් ඉහළ ගිය අතර කෙටිකාලීන බැරකම් හා හිඟ ගෙවීම් තව දුරටත් ඉහළ ගියේය. 2005 අවසානයේ දී කෙටිකාලීන වාණිජ බැංකු ණය, ලංකා බනිජ් තෙල් නීතිගත සංස්ථාවට ගෙවිය යුතු හිඟ ගෙවීම් හා පෞද්ගලික අංශයෙන් විදුලිබලය මිලදී ගැනීමේදී (IPP) එකතුව රුපියල් බිලියන 26 ක් විය. මීට අමතරව, 2005 දෙසැම්බර් අවසානය වන විට ලං.වි.ම. දිගුකාලීන ණය සඳහා

ගෙවිය යුතු මුළු මුදල හා පොලිය යටතේ හිඟ හිටි ගෙවීම් ප්‍රමාණය රුපියල් බිලියන 53ක් විය.

- ලං.වි.ම. යේ ප්‍රධාන කාර්යයන් කොටස් වශයෙන් වෙන් කිරීම මගින් බලශක්ති අංශය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ මූලික යෝජනාව සංශෝධනය කර ඇත. 2002 අංක 28 දරණ විදුලිබල අංශයේ ප්‍රතිසංස්කරණ පනතේ, ලං.වි.ම. යේ ප්‍රධාන කාර්යයන් කොටස් වශයෙන් වෙන්කිරීම සඳහා විදුලිබල උත්පාදන සමාගම් 2ක්, එක් සම්ප්‍රේෂණ සමාගමක් හා බෙදහැරීමේ සමාගම් 5ක් ඇති කිරීමට යෝජනා කර ඇත. වෘත්තීය සමිතිවල යෝජනා ද සැලකිල්ලට ගෙන 2005 ජූලි මස කැබිනට් මණ්ඩලයට ඉදිරිපත් කරන ලද විදුලිබල අංශයේ සංකල්ප පත්‍රිකාව (Power Sector Concept Paper) අනුව මෙම ව්‍යුහය වෙනස් කිරීමට යෝජනා කර ඇත. යෝජිත ප්‍රතිසංස්කරණවලට අනුව 2003 දී පිහිටුවනු ලැබූ ශ්‍රී ලංකා මහජන උපයෝගිතා කොමිෂම මගින් විදුලිබල අංශය නියාමනය කරනු ඇත.

බහිෂ් කෙළ :

- 2005 දී බහිෂ් කෙළ මිල අධික ලෙස ඉහල යාම දේශීය බහිෂ් කෙළ අංශය කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් එල්ල කළේය. 2005 දී බහිෂ් කෙළ ආනයන වියදම, මිල ගණන් ඉහළ යාමට සමානව එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 1,655

දක්වා සියයට 37කින් ඉහළ ගියේය. මිල සමීකරණයට අනුව දේශීය බහිෂ් කෙළ මිල ගැලපුම් නොකළ ද, 2005 මැයි සහ ජූනි මාසවලදී පෙට්‍රල්, ඩීසල් සහ භූමිකෙළ මිල පිළිවෙළින් සියයට 18, සියයට 19 හා සියයට 20 කින් ඉහළ නංවන ලදී. මිල වෙනස් කිරීම

34 සංඛන සටහන
බහිෂ් කෙළ අංශයේ ස්‍රියාකාරීත්වය

ශීර්ෂය	ඒකක	2004	2005(අ)	වර්ධන අනුපාතය	
				2004	2005(අ)
ආනයනය කළ ප්‍රමාණය	මෙ. ටො. '000				
බොරකෙළ	"	2,201	2,008	10	-9
පිරිපහදු නිෂ්පාදිත	"	1,644	1,823	41	11
එල්. පී. ගැස්	"	148	149	5	1
දේශීය එල්. පී. ගැස් නිෂ්පාදනය	"	15	13	0	-13
ආනයන වටිනාකම (මි. ගැ.)					
බොරකෙළ	රු. දශලක්ෂ	61,434	77,795	47	27
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	605	773	40	28
පිරිපහදු නිෂ්පාදිත	රු. දශලක්ෂ	61,298	88,767	56	45
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	604	882	49	46
එල්. පී. ගැස්	රු. දශලක්ෂ	6,095	7,573	35	24
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	60	75	28	25
බොරකෙළ බැරලයක සාමාන්‍ය මිල (මි. ගැ.) (ආ)	රු./බැරල්	3,811	5,184	35	36
	එ.ජ.ඩො./බැරල්	37.40	50.92	28	36
අපනයන ප්‍රමාණය	මෙ. ටො. '000	292	274	30	-6
අපනයන වටිනාකම	රු. දශලක්ෂ	10,133	13,170	61	30
	එ.ජ.ඩො. දශලක්ෂ	100	131	178	31
දේශීය අලෙවිය	මෙ. ටො. 000	3,747	3,803	10	1
පෙට්‍රල් (මික්වෙන් 90)	"	417	443	11	6
පෙට්‍රල් (මික්වෙන් 95)	"	20	20	25	0
සුදු ඩීසල්	"	1,890	1,674	14	-11
සුපිරි ඩීසල්	"	36	16	-14	-56
භූමිකෙළ	"	204	209	-1	2
දැව් කෙළ	"	748	973	5	30
ගුවන්යානා ඉන්ධන	"	170	178	22	5
නැල්තා	"	96	125	-6	30
එල්. පී. ගැස්	"	166	165	3	-1
දේශීය මිල(වර්ෂය අවසානයේ දී)	රු./ලීටර				
පෙට්‍රල් (මික්වෙන් 90)	"	68.00	80.00	28	18
පෙට්‍රල් (මික්වෙන් 95)	"	71.00	83.00	27	17
සුදු ඩීසල්	"	42.00	50.00	31	19
සුපිරි ඩීසල්	"	47.30	55.30	27	17
භූමිකෙළ	"	25.50	30.50	0	20
දැව් කෙළ	"				
කන්පර 500	"	26.30	33.30	6	27
කන්පර 800	"	25.20	32.80	6	30
කන්පර 1,000	"	24.70	31.40	6	27
කන්පර 1,500	"	24.30	30.30	9	25
කන්පර 3,500	"	22.00	28.00	6	27
එල්. පී. ගැස්	රු./කි.ග්‍රෑම්				
ෂෙල් ගැස්	"	63.12	63.68	38	1
ලාල් ගැස්	"	63.12	65.60	33	4

(අ) තාවකාලික
(ආ) ල.බ.නි.ස. වාර්තා අනුව

මූලාශ්‍රය: ලංකා බහිෂ් කෙළ නීතිගත සංස්ථාව
සීමාසහිත ලංකා අයි.පී.සී. සමාගම
සීමාසහිත ෂෙල් ගැස් ලංකා සමාගම
සීමාසහිත ලාල් ගැස් ලංකා ගැස් (පෞද්ගලික) සමාගම

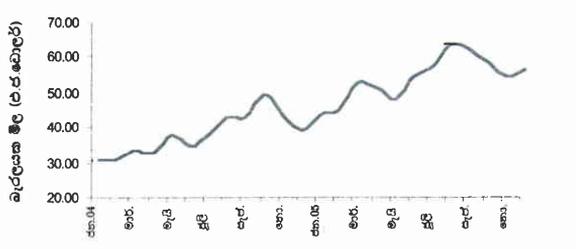
ප්‍රමාණවත් නොවීම සහ ප්‍රමාදවීම බහුල නෙල් බෙදහැරීමේ කටයුතුවල නියැලී සිටි ලං.බ.නී.සං. සහ සී.ස. ලංකා අයි.ඕ.සී. සමාගම්වල දැඩි මූල්‍ය දුෂ්කරතාවයන්ට හේතු වූ අතර 2005 වසර සඳහා සහනාධාර වශයෙන් එම සමාගම් රුපියල් බිලියන 26ක් පමණ (ද.දේ.නි. යෙන් සියයට 1ක් පමණ) රජයෙන් ඉල්ලා සිටින තත්වයට පත්විය. පොදු මිල මට්ටම ඉහළයාම කෙරෙහි ඇතිවන බලපෑම සීමා කිරීම පිණිස ඩීසල් මිල මත පනවා තිබූ සියයට 15ක එකතුකළ වටිනාකම් බද්ද (VAT) 2005 අගෝස්තු මස සිට බලපැවැත්වෙන පරිදි ඉවත් කරන ලදී.

- ප්‍රධාන බහිෂ් නෙල් නිෂ්පාදිත (පෙට්‍රල්, ඩීසල් සහ ගුම්නෙල්) සඳහා පැවති ඉල්ලුම 2005 වසරේ දී සියයට 3කින් ඉහළ ගිය අතර 2004 දී එය සියයට 10කින් ඉහළ ගොස් තිබුණි. ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධානතම බහිෂ් නෙල් පරිභෝජන අංශය, ප්‍රවාහන අංශය (සියයට 50ක්) වන අතර විදුලිය උත්පාදන, (සියයට 25ක්) කර්මාන්ත, ගෘහස්ථ සහ අනෙකුත් අංශ (සියයට 25ක්) බහිෂ් නෙල් පරිභෝජනය කරනු ලබන අනෙකුත් ප්‍රධාන අංශ වේ. මිල ඉහළ යාම හේතුවෙන් පෙට්‍රල් පරිභෝජනයේ වර්ධනය 2004 දී සියයට 11ක සිට 2005 දී සියයට 6 දක්වා තවදුරටත් පහත වැටී තිබේ. සුදු ඩීසල් අලෙවිය සියයට 11කින් පහත වැටීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතුවූයේ බලශක්ති උත්පාදනය සඳහා දැව නෙල් භාවිතය ඉහළ යාම සහ විශේෂයෙන් වර්ෂයේ අවසාන භාගයේ දී ජල විදුලිබල උත්පාදනය ඉහළ යාමත්ය. 2005 වසරේ දී ගුම්නෙල් සඳහා පැවති ඉල්ලුම ඉතා සුළු ප්‍රමාණයකින් ඉහළ ගියේය.
- මූල්‍ය කළමනාකරණයේ වර්ධනය. අභ්‍යන්තර පාලනය හා බාහිර මූල්‍ය ආධාරයන් හේතුවෙන් ලං.බ.නී.සං. වේ මූල්‍ය තත්වය 2005 දී වර්ධනය වූවද එහි මැදි කාලීන වගකීම් ඉහළ ගොස් තිබේ. 2001 දී භාණ්ඩාගාර කළමනාකරණ ඒකකයක් පිහිටුවීම ලං.බ.නී.සං. වේ ණය ප්‍රමාණය තර්කාන්විත කිරීමට ආධාර වූ අතර එමගින් මූල්‍ය පිරිවැය පහත හෙලමින් වඩාත් තරඟකාරී පදනමක් මත පිරිපහදු කළ නිෂ්පාදන ආනයනය කිරීමට ඉඩ සලසමින් වඩාත් හිතකර කොන්දේසි යටතේ සැපයුම්කරුවන්ගෙන් ණය ලබා ගැනීම සඳහා සාකච්ඡා කළ හැකි විය. 2005 දී එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 150ක උපරිමයක් දක්වා මාස හයක ණය පහසුකමක් ඉරානයෙන් ලබා ගැනීමට

රජය විසින් කටයුතු යොදනු ලැබීය. ලං.බ.නී.සං. විසින් 2005 වසරේ ප්‍රථම භාගයේ දී මෙම ණය පහසුකම සම්පූර්ණයෙන්ම භාවිතා කළ අතර වසරේ දෙවන භාගයේ දී ණය ආපසු ගෙවීම ද ආරම්භ කරනු ලැබීණි. ඉන්දීය ණය පහසුකම් යටතේ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 150ක දිගුකාලීන ණය පහසුකම මගින් පිරිපහදු කළ බහිෂ් නෙල් නිෂ්පාදිත ඉන්දියාවෙන් ආනයනය කිරීම සඳහා ද රජය විසින් කටයුතු යොදන ලදී. මෙම ණය වසරක සහන කාලයක් ඇතුළුව වසර හතක දී ගෙවිය යුතුය. ලං.බ.නී.සං. විසින් 2005 වසර තුළ දී මෙම ණය පහසුකමින් එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 144ක් ප්‍රයෝජනයට ගෙන ඇති අතර 2006 අප්‍රේල් මාසයේ සිට ණය ආපසු ගෙවීම ආරම්භ කරනු ඇත. මෙම ණය පහසුකම් මගින් ලං.බ.නී.සං. විසින් වාණිජ බැංකුවලින් ලබාගෙන තිබූ කෙටිකාලීන අත්තිකාරම් අඩුකර ගැනීමට ඉඩ සලසමින් මූල්‍ය තත්වය වැඩි දියුණු කිරීමට උපකාරී වුවද, සංස්ථාවේ දිගුකාලීන වගකීම් ඉහළ ගොස් ඇත.

- අනාගතයේ දී බහිෂ් නෙල් ඉතා හිඟ සම්පතක් වියහැකි බැවින් බලශක්ති අංශය සඳහා දිගුකාලීන උපාය මාර්ගයක් සැකසිය යුතුව ඇත. මේ සම්බන්ධයෙන් ගල් අඟුරුවලින් ලබාගන්නා බල ශක්තිය මෙන්ම සුළං, සූර්ය තාපය, දැව සහ ජල විදුලිය වැනි විකල්ප බලශක්ති සම්පත් දියුණු කිරීම ඉතා වැදගත් වනු ඇත. කෙටුම්පත් කරමින් පවතින රජයේ බලශක්ති ප්‍රතිපත්තියෙහි මෙම අවශ්‍යතාවය සැලකිල්ලට ලක්කර ඇත. ඒ සමගම විධිමත් මිල කිරීම්, රාජ්‍ය මූල්‍ය ක්‍රියාමාර්ග හඳුන්වාදීම, පොදු ප්‍රවාහන ක්‍රම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සහ මාර්ග ජාලයන් සංවර්ධනය කිරීම හා පවත්වාගෙනයාම මගින් අකාර්යක්ෂම බහිෂ් නෙල් භාවිතය අධිකාරයෙන් කළ යුතුය. පොදු ප්‍රවාහන සේවා දියුණු කිරීම, පෞද්ගලික වාහන භාවිතය අඩුවීම හා බලශක්ති පිරිමැස්මට පමණක් නොව එමගින් එලදයිතාව ඉහළ යාමට ද පරිසරය සුරැකීමට ද උපකාරී වේ.
- මෑතක දී සිදුකළ ගු කම්පන (Seismic) සම්ක්ෂණවලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ බටහිර සහ වයඹදිග අක්වෙරළ කලාපයන් හි බහිෂ් නෙල් සම්පත් හමුවීමේ ඉහළ සම්භාවිතාවක් පවතින බව අනාවරණය වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාව 1970 ගණන්වල සිටම බහිෂ් නෙල් ගවේශනය සඳහා විවිධ උත්සාහයන් දරා ඇත. ඒ අතුරින් මෑතකදී දරන ලද උත්සාහය 2001 දී ආරම්භ විය. විදේශීය ආධාරකරුවන්ගේ සහයෝගය ඇතිව හයිඩ්‍රෝ - කාබන් පවතින ස්ථාන රාශියක් පිළිබඳව සමීක්ෂණ පවත්වා ඇත. මෙම සමීක්ෂණ මගින් පෙන්වා දී ඇත්තේ බටහිර සහ වයඹදිග අක්වෙරළ කලාපයන් හි හයිඩ්‍රෝ-කාබන් නිධි තැන්පත්ව පැවතීමේ ඉහළ සම්භාවිතාවක් පවතින බවයි. ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ නෙල් මිල ඉහළයමින් පවතින තත්වයක් යටතේ බහිෂ් නෙල් සම්පත් ගවේෂණය සඳහා ශ්‍රී ලංකා රජය පියවර රාශියක් ගෙන ඇත. ඊට අවශ්‍යවන තෙතික හා ආයතනික රාමුව ද දැනටමත් සකස් කර ඇත.

3.3 රූප සටහන
ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳපොළේ බොර නෙල් මිල - 2004-2005
(බ්‍රෙන්ට් වර්ගයේ බොර නෙල් - නිව්යෝර්ක් මිල)

ප්‍රවාහනය

- **යෙදවුම් හා නිමැවුම් වෙළෙඳපොළට මෙන්ම දිවයින පුරා මහජන සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශවීමට අවස්ථාව උදකරන සහ සමාජ ආර්ථික සංවර්ධනය සමඟ දැඩි සබඳතාවක් දක්වන ප්‍රවාහන අංශය ආර්ථික යටිතල ව්‍යුහයෙහි සජීවී සංරචකයකි.** ප්‍රවාහන ජාලය ගොඩබිම, මුහුදු, ජලමාර්ග සහ ගුවන් ප්‍රවාහනයෙන් සමන්විතය. ප්‍රවාහන අංශය ශ්‍රී ලංකාවේ ද.දේ.නි. ට සියයට 8කින් පමණ දයක වේ.

මාර්ග ප්‍රවාහනය

මාර්ග සංවර්ධනය :

- **ශ්‍රී ලංකාවේ මාර්ගයන් හි ගුණාත්මක බව සැලකිය යුතු මට්ටමකින් වැඩි දියුණු කළ යුතුව පවතී.** ප්‍රධාන වශයෙන්ම නීති පනා කළයුතු නඩත්තු කටයුතු ප්‍රමාණවත් ලෙස නොකිරීම, මාර්ග ඉදිකිරීමේ හා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘති සැලසුම් ක්‍රියාවට නැංවීම අතීතය ලෙස ප්‍රමාදවීම සහ ප්‍රමාණවත් ලෙස අරමුදල් සපයා ගැනීමට අපහසුවීම හේතුකොට ගෙන ශ්‍රී ලංකාවේ මාර්ග ගුණාත්මක වශයෙන් ඉතා දුර්වල තත්ත්වයක පවතී. ජාතික මාර්ග ජාලය සංවර්ධනය කිරීමේ වගකීම පැවරී ඇත්තේ මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය වෙතය. එමගින් 2005 වසර තුළ දී මහා මාර්ග (ඒ ශ්‍රේණියේ) සහ ප්‍රධාන මාර්ග (බී ශ්‍රේණියේ) කිලෝ මීටර 11,694ක් ද පාලම් 4,429ක් ද නඩත්තු කටයුතු කරනු ලැබිණි. 2005 දී ජාතික මාර්ග නඩත්තු කිරීම පුනරුත්ථාපනය හා ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු සඳහා රුපියල් බිලියන 14ක් වැය කළ අතර එය 2004 පිරිවැයට වඩා සියයට 26ක ඉහළ යාමකි. පළාත් සභා මගින් (සී සහ ඩී ශ්‍රේණිවල මාර්ග) පිළිවෙළින් කිලෝ මීටර 15,000 ක් ප්‍රාදේශීය සභා මගින් සහ මාර්ග කිලෝ මීටර 75,000ක් ද (ඊ ශ්‍රේණියේ මාර්ග) නඩත්තු කරන ලදී. ප්‍රාදේශීය සභා හා පළාත් සභාවල අරමුදල් හිඟකම ඉතා උග්‍ර ගැටලුවක් වී ඇති බැවින් ග්‍රාමීය හා පළාත් මට්ටමේ මාර්ග නඩත්තුව පහළ මට්ටමකට වැටී ඇත.

- **මා.සං.අ. විසින් 2005 දී අධිවේගී මාර්ග ව්‍යාපෘති කීපයක් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණි.** ඒවා අතර ප්‍රමුඛතම ව්‍යාපෘතීන් වූයේ දකෂිණ අධිවේගී මාර්ගය, කොළඹ පිටත වටරවුම් මාර්ගය සහ කොළඹ - මහනුවර අධිවේගී මාර්ගය ය. කිලෝමීටර 130ක් දීර්ඝ වූ දකෂිණ අධිවේගී මාර්ගය ඉදිකිරීම පිණිස ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව (ආ.සං.බැ.) හා ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතාව පිළිබඳ ජපාන බැංකුව (ජා.සං.බැ.) විසින් අරමුදල් සපයනු ලැබේ. ආ.සං.බැ. විසින් අරමුදල් ලබා දෙන කුරුදුගහහැනැප්ම සිට මාතර ගොඩගම දක්වා වූ මාර්ගය ඉදිකිරීම් කටයුතු 2003 අප්‍රේල් මාසයේ දී ආරම්භ කළ අතර 2005 අවසාන වන විට ඉදිකිරීම් කටයුතුවලින් සියයට 50ක් අවසන් කර තිබුණි. අධිවේගී මාර්ගයේ මෙම කොටස 2007 සැප්තැම්බර් මාසයේ දී නිම කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. ජා.සං.බැ. විසින් අරමුදල් සපයන කොට්ටාව සිට කුරුදුගහහැනැප්ම දක්වා වූ මාර්ගය

ඉදිකිරීමේ කටයුතු 2005 අගෝස්තු මාසයේ දී ආරම්භ කළ අතර 2009 අගෝස්තු මාසයේ දී නිම කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. රුපියල් බිලියන 33.5ක ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැයකින් සමන්විත කොළඹ පිටත වට රවුම් මාර්ගය ඉදිකිරීම ජපන් ජාත්‍යන්තර සහයෝගිතා ආයතනයේ (JICA) මූල්‍ය ආධාර මගින් ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ. කොළඹ - මහනුවර අධිවේගී මාර්ගයේ ශක්‍යතා අධ්‍යයනය, ස්ථායී ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන ආයතනයේ (SIDA) සහයෝගයෙන් අවසන් කරනු ලැබූ අතර ඉදිකිරීම ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පැවරීම (BOT) යන පදනම මත මැලේසියානු රජයේ ආධාරයෙන් නිම කිරීමට අපේක්ෂිතය. එහි ඇස්තමේන්තුගත පිරිවැය රුපියල් බිලියන 29කි. ජා.සං.බැ. වේ මූල්‍ය ආධාර මගින් බේස්ලයින් මාර්ග ව්‍යාපෘතියේ III අදියර ක්‍රියාත්මක කෙරෙන අතර ඒ සඳහා ඉඩම් අත්පත් කර ගැනීමේ කටයුතු ක්‍රියාවට නැගෙමින් පවතී. මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා රුපියල් බිලියන 4.6ක් පමණ වැය වනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත.

- **මා.සං.අ. විසින් මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණ, නඩත්තු සහ වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතීන් කීපයක් විදේශ අරමුදල් ආධාරයෙන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබිණි.** ආ.සං.බැ. මගින් අරමුදල් සපයන මාර්ග ජාලය වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ එ.ජ.ඩොලර් දශ ලක්ෂ 80ක් වැයවන කිලෝ මීටර 345ක මාර්ග සහ පාලම් 47ක් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය වසර තුළ දී ක්‍රියාත්මක විය. තවද ජා.සං.බැ. මගින් අරමුදල් සපයනු ලබන මාර්ග ඉදිකිරීම් අංශයේ සංවර්ධන ව්‍යාපෘතිය, ලෝක බැංකුව මගින් අරමුදල් සපයනු ලබන මාර්ග ඉදිකිරීම් අංශයේ සහයෝගිතා ව්‍යාපෘතීන් සහ කුඩා පරිමාණ යටිතල පහසුකම් ප්‍රතිසංස්කරණ සහ වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘතිය යනාදී ව්‍යාපෘතිවල මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු 2005 වසරේ දී ක්‍රියාත්මක කෙරෙමින් පැවතිණි. පාලම් 32ක් නැවත ඉදිකිරීම සඳහා අරාබි ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා ක්වේට් අරමුදල් ව්‍යාපෘතිය මගින් ක්වේට් ඩිනාර් දශ ලක්ෂ 5.1ක් ලබා දී තිබුණි. කොරියානු මූල්‍ය ආධාර මගින් බලංගොඩ-බෙරගල-බණ්ඩාරවෙල මාර්ගයේ ප්‍රතිසංස්කරණ කටයුතු ද ක්‍රියාත්මකව පැවතිණි.

- **ග්‍රාමීය ප්‍රදේශවල අතුරු මාර්ග සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් යුතුව 2004 දී 'මග නැගුම' ව්‍යාපෘතිය ආරම්භ කරන ලදී.** මෙම ව්‍යාපෘතිය සඳහා රාජ්‍ය අයවැය මගින් ප්‍රතිපාදන ලබාගත් අතර එය විදේශ ආධාර මගින් ප්‍රතිපූර්ණය කළ හැකිවිය. මෙම ව්‍යාපෘතිය මහාමාර්ග අමාත්‍යාංශය මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. මග නැගුම ව්‍යාපෘතිය යටතේ 2005 අවසානය වන විට කිලෝ මීටර 731ක ග්‍රාමීය මාර්ග වැඩිදියුණු කිරීම පිණිස ව්‍යාපෘති 1,299ක් සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 432ක් වැය කර තිබිණි.

- **සුනාමියෙන් හානිවූ මාර්ග ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමේ පළමු අදියර 2005 වසර තුළ දී සම්පූර්ණ කරන ලදී.** සුනාමි විපතීන් දිවයිනේ පළාත් 4ක මාර්ග කිලෝ මීටර

35 සංඛ්‍යාංක ගමනාගමන අංශයේ මූලික ලක්ෂණ

ශීර්ෂය	ඒකක	2004	2005(අ)	වර්ධන අනුපාතය	
				2004	2005(අ)
1. මෝටර් රථ නව ලියාපදිංචි කිරීම	සංඛ්‍යාව	223,842	229,665	23.3	2.6
බස් රථ	"	2,167	2,069	11.2	-4.5
පෞද්ගලික මෝටර් රථ	"	19,116	17,283	-9.8	-9.6
ශ්‍රී රෝද රථ	"	43,789	41,085	21.0	-6.2
ද්විත්ව කාර්ය වාහන	"	10,736	6,851	-19.1	-36.2
මෝටර් බයිසිකල්	"	124,474	130,696	43.3	5.0
භාණ්ඩ ප්‍රවාහන වාහන	"	10,703	14,262	-2.8	33.3
ඉඩම් වාහන	"	12,857	17,423	16.8	35.5
2. ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය					
ධාවන කිලෝමීටර	'000	7,630	7,570	-8.1	-0.8
මගී කිලෝමීටර	දශලක්ෂ	4,684	4,358	1.2	-7.0
භාණ්ඩ වෙහෙර කිලෝමීටර	දශලක්ෂ	134	135	3.9	0.7
මුළු ආදායම	රු. දශලක්ෂ	1,678	1,958	27.0	16.7
වර්තන වියදම	රු. දශලක්ෂ	4,328	5,463	27.9	26.2
මෙහෙයුම් අලාභය	රු. දශලක්ෂ	2,650	3,505	-7.4	32.3
ප්‍රාග්ධන වියදම්	රු. දශලක්ෂ	1,732	2,902	20.5	67.6
3. පොකුරු බස් සමාගම්					
ධාවන කිලෝමීටර	දශලක්ෂ	296	257	-11.9	-13.2
මගී කිලෝමීටර	දශලක්ෂ	14,537	13,087	-16.7	-10.0
මුළු ආදායම	රු. දශලක්ෂ	7,888	10,806	-6.5	37.0
මෙහෙයුම් වියදම්	රු. දශලක්ෂ	11,403	12,682	4.7	11.2
මෙහෙයුම් අලාභය	රු. දශලක්ෂ	3,515	1,876	42.7	-46.6
4. ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවය					
පියාසර කරන ලද පැය ගණන	පැය	61,790	63,700	25.7	3.1
මගී කිලෝමීටර ප්‍රමාණය	දශලක්ෂ	8,316	8,545	20.1	2.8
මගීන් පැවරීමේ අනුපාතය	%	73	74	-3.9	1.4
බර පැවරීමේ අනුපාතය	%	55	58	5.8	5.5
භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය	මෙ. වො. '000	79	90	23.4	13.9
සේවා නියුක්තිය	සංඛ්‍යාව	5,107	5,376	24.7	5.3

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: මෝටර් රථ ප්‍රවාහන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය
ජාතික ප්‍රවාහන කොමිෂම
ශ්‍රී ලංකා පිළිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය
ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සේවය

415කට භානි සිදුවිය. 2005 වසරේ දී ම මෙම මාර්ග ප්‍රවාහන කටයුතු කළහැකි තත්ත්වයට අළුත්වැඩියා කරනු ලැබූ අතර ජා.ස.ජ.බැ. මගීන් අරමුදල් සපයන ලද ශ්‍රී ලංකාවේ සුනාමියෙන් විපතට පත් ප්‍රදේශ යළි ගොඩනැංවීමේ හා ඉහළ නැංවීමේ ව්‍යාපෘතිය යටතේ ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලදී.

- ප්‍රමාණවත් තරම් අයවැය ප්‍රතිපාදන හෝ ආධාර නොමැති බැවින් මාර්ග සංවර්ධනය සඳහා අරමුදල් ලබාගත හැකි විකල්ප ක්‍රම කෙරෙහි ශ්‍රී ලංකාව විසින් අවධානය යොමු කළ යුතුව ඇත. මාර්ග නඩත්තු කිරීම සඳහා මාර්ග සංවර්ධන අරමුදලක් පිහිටුවීම, නව මාර්ග ව්‍යාපෘතීන් සඳහා ප්‍රාග්ධන වෙළෙඳපොළ මගින් අරමුදල් රැස්කිරීම, ඉදිකිරීම, හිමිකර ගැනීම හා ක්‍රියාත්මක කිරීම/ඉදිකිරීම, ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පැවරීම (BOO/BOT) යන පදනම මත අරමුදල් රැස්කිරීමද ඇතුළත් සංවර්ධන ආකෘතීන් මගින් පෙන්වා දී ඇත.

මාර්ගස්ථ මගී ප්‍රවාහනය:

- බස් රථ මගී ප්‍රවාහනය. මගී ප්‍රවාහන අංශයෙහි ප්‍රමුඛස්ථානය ගත් නමුත් පෞද්ගලික ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන්ගේ දියකත්වය ඉහළ යමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ සමස්ත මගී ප්‍රවාහනයෙන් සියයට 68කිම පොදු මගී ප්‍රවාහනයෙන් සමන්විත වන අතර, ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය සියයට 5කින් ද පෞද්ගලික ප්‍රවාහන මාධ්‍යයන් සියයට 27කින් ද එයට දායක වේ.
- ධාවනය කරන ලද කිලෝමීටර ප්‍රමාණය සහ මගී කිලෝමීටර ප්‍රමාණය මගින් පිළිබිඹු වනුයේ 2005 වසර තුළ දී මගී ප්‍රවාහන කටයුතුවල පසුබෑමක් සිදුවී ඇති බවයි. රාජ්‍ය සහ පෞද්ගලික අංශ දෙකින් සමන්විත බස් රථ සේවයේ ධාවනය කරන ලද මුළු කිලෝමීටර ප්‍රමාණය සියයට 4කින් පහත වැටී ඇති අතර, මගී කිලෝමීටර ප්‍රමාණය ද 2004 ට වඩා සියයට 3කින් පහත වැටී ඇත.

- ගුණාත්මක වශයෙන් ද මගී ප්‍රවාහන අංශය සැලකිය යුතු තරම් වර්ධනයක් 2005 දී අත්පත් කර ගෙන නොමැත. සැලකිය යුතු ප්‍රවාහන ජාලයක් සහ බස් රථ සංඛ්‍යාවක් ශ්‍රී ලංකාවට හිමිව තිබුණ ද, ප්‍රවාහන ක්‍රමය තුළ පැවති දුර්වලතා පසුගිය දශක කීපයකදී අඛණ්ඩව පවතිනු දක්නට ලැබුණි. සපයනු ලබන සේවාව ප්‍රමාණවත් නොවීම, සේවාවන් ගුණාත්මක වශයෙන් පහළ මට්ටමක පැවතීම, මාර්ග අනතුරු සංඛ්‍යාව ඉහළයාම, නීති රීති ක්‍රියාවට නැංවීමේදී සිදුවන දුර්වලතා යනාදිය ප්‍රවාහන අංශය තුළ අඛණ්ඩව දක්නට ලැබුණි. ඊට අමතරව ධාවනයට සුදුසු බස් රථ නොමැති වීම, ආදායම පිරිහීම, අතිරික්ත සේවක සංඛ්‍යාවක් සිටීම නිසා පිරිවැය ඉහළ යාම, කළමනාකරණ උණුසුම්, වෘත්තීය සංගම් ක්‍රියාකාරිත්වය, කාරක ප්‍රාග්ධන උණුසුම් සහ ආයෝජනය පහළ මට්ටමක පැවතීම යන දුර්වලතාවයන් රාජ්‍ය බස් සේවාවේ නිරන්තරව දක්නට ලැබුණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස රජය සතු බස් සේවා අලාභ සහිතව රජයේ සහන මත විශාල ලෙස රැඳී සිටීමත් පවත්වා ගෙනයන තත්ත්වයකට පත්ව ඇත.
- ශ්‍රී ලංකා මධ්‍යම ගමනා ගමන මණ්ඩලය (ශ්‍රී ලං.ම.ග.ම.) රජය සතු බස් සේවාවට සවිමත් කිරීම පිණිස යළි ප්‍රතිස්ථාපනය කරනු ලැබුණි. ඒ අනුව සියලු පොකුරු බස් සමාගම් වල මෙහෙයුම් කටයුතු ශ්‍රී.ලං.ම.ග.ම. ය යටතට ගෙන එනු ලැබිණ. එමගින් 8,649ක බස් රථ සංඛ්‍යාවක් නඩත්තු කළ ද ඒවායින් සත්‍ය වශයෙන්ම ධාවනයට යොදා ඇත්තේ බස් රථ 3,808ක් (සියයට 44ක්) පමණි. ඉන්දිය ණය ක්‍රමය යටතේ අලුත් බස් රථ මිල දී ගැනීමෙන් ද ජපානයෙන් ලැබුණු පරික්ෂාගත ද, ධාවනය නොකළ හැකි බස් රථ අළුත්වැඩියා කිරීම මගින් ද ධාවනය කරනු ලබන බස් රථ සංඛ්‍යාව ඉහළ නැංවීමට පියවර ගෙන ඇත.
- බස්ගාස්තු පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය කරමින් 2005 ජුනි මාසයේ දී බස්ගාස්තු සියයට 10-20 ප්‍රමාණයකින් ඉහළ නංවන ලදී. ඩීසල් ලීටරයක මිල රු.6.00කින් ඉහළ යාම සහ අනෙකුත් මෙහෙයුම් පිරිවැය ඉහළයාම ද මෙම බස්ගාස්තු ඉහළ නැංවීමට ප්‍රධාන හේතු විය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ලං.ම.ග.ම. යේ මුළු ආදායම 2005 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,806 දක්වා සියයට 37කින් ඉහළ ගියේය. කෙසේ නමුත් මුළු පිරිවැය ද රුපියල් දශ ලක්ෂ 12,682 දක්වා සියයට 11කින් ඉහළ ගිය බැවින් 2005 දී ශ්‍රී ලං.ම.ග.ම. යේ අලාභය රු. දශ ලක්ෂ 1,876ක් දක්වා ඉහළ ගියේය.

දුම්රිය ප්‍රවාහනය :

- සීමාවන් රාශියක් යටතේ ධාවනය වන ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය සේවය (ශ්‍රී ලං.දු.සේ.) ගුණාත්මක වශයෙන් ඉහළ සේවාවක් සැපයීමට සහ තීරසාර මූල්‍ය තත්ත්වයක් ලබා කර ගැනීමට අපොහොසත් වී ඇත. ශ්‍රී ලං.දු.සේ. සතු වූ කිලෝමීටර 1,445ක් වූ මුළු දුම්රිය මාර්ග

පද්ධතියෙන් දුම්රිය ධාවනයට යොදාගනු ලබන්නේ කිලෝමීටර 1,200ක් පමණි. එයට හේතුවී ඇත්තේ යුද්ධය හේතුවෙන් උතුරු සහ නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල බොහෝ දුම්රිය මාර්ග වසා දමා තිබීම ය. කෙසේ වුවද දුම්රිය ධාවනය කරන මාර්ගයන්ගෙන් සියයට 50ක් පමණ අනුමත ප්‍රමිතියට වඩා පහළ මට්ටමක පවතින අතර සියයට 30ක් පමණ දඩ වේග සීමා යටතේ ධාවනය කෙරේ. සංඥ පද්ධතියෙන් හා පණිවුඩ ක්‍රමවලින් පද්ධතියෙන් විශාල කොටසක් යල්පැන ගොස් ඇති අතර නිතර ක්‍රියා විරහිත වෙමින් සේවා සැපයීමට බාධා පමුණුවයි. ශ්‍රී ලං.දු.සේ. සතු දුම්රිය එන්ජින් සංඛ්‍යාව සතුටුදායක සේවාවක් සැපයීම පිණිස ප්‍රමාණවත් නොවේ. අවම වශයෙන් දුම්රිය යන්ත්‍ර 162ක් අවශ්‍යව ඇත්තේ ශ්‍රී ලං.දු.සේ. සතුව ඇත්තේ දුම්රිය එන්ජින් 119ක් පමණි. ශ්‍රී ලං.දු.සේ. සතුව දුම්රිය මැදිරි 900ක් තිබුණද එමගින් ප්‍රයෝජනයට ගනු ලබන්නේ මැදිරි 500ක් පමණි. එයින් සියයට 75ක් පමණ වසර 15කට වඩා පැරණිය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මගී ප්‍රවාහනයට හා භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයට ශ්‍රී ලං.දු.සේ. දක්වන දායකත්වය දශකයකට පෙර දී පැවති මට්ටම වූ පිළිවෙලින් සියයට 8ක සහ සියයට 4ක සිට වර්තමානයේ දී සියයට 5ක් සහ සියයට 2ක් දක්වා පහත වැටී ඇත. ශ්‍රී ලං.දු.සේ. මගින් සපයනු ලබන සේවාවේ ගුණාත්මක බව ද පහත වැටී ඇති අතර මිල ක්‍රමයේ අනමන්‍යතාවය ද ආයතනික දුර්වලතාවන් ද වරින්වර ඇතිවන සේවක ආරවුල් ද හේතුකොට ගෙන මූල්‍ය තත්ත්වය පහත වැටී ඇත. මෙහෙයුම් අලාභයන් ද දුම්රිය මාර්ග පද්ධතිය සංවර්ධනය කිරීමට බාධකයක් වී ඇති අතර දුම්රිය යන්ත්‍ර අලුත්වැඩියා කිරීමට ද එන්ජින් සංඛ්‍යාව වැඩි කර ගැනීමට හා අනෙකුත් මෙහෙයුම් පද්ධති නඩත්තු කිරීම සඳහා අඛණ්ඩවම අයවැය ප්‍රතිපාදන මත විශාල වශයෙන් යැපෙන තත්ත්වයකට ශ්‍රී ලං.දු.සේ. පත්වී ඇත.

- ශ්‍රී.ලං.දු.සේ. යේ ධාවන කටයුතු 2005 දී තවදුරටත් පහත වැටී ඇත. 2005 දී ධාවන කිලෝමීටර ප්‍රමාණය කිලෝ මීටර දශ ලක්ෂ 7.6 දක්වා සුළු වශයෙන් පහත වැටුණු අතර, මගී කිලෝ මීටර ප්‍රමාණය දශ ලක්ෂ 4,358 දක්වා සියයට 7කින් පහත වැටුණි. මෙම පහත වැටීමට එක් හේතුවක් වූයේ සුනාමිය හේතුකොට ගෙන දකුණු මුහුදුබඩ දුම්රිය මාර්ගය මාස කීපයක් තිස්සේ වසා තැබීමය. කෙසේ නමුත් 2005 වසරේ දී ශ්‍රී ලං.දු.සේ. ආදායම රුපියල් දශ ලක්ෂ 1,958 දක්වා සියයට 17කින් ඉහළ ගිය අතර එයට හේතු වී ඇත්තේ අගෝස්තු මාසයේ දී දුම්රිය ගාස්තු ඉහළ දැමීම ය. ප්‍රධාන වශයෙන් ම ඉන්ධන පිරිවැය සහ වැටුප් හා වෙනත් පිරිවැය ඉහළයාම හේතුකොට ගෙන මෙහෙයුම් පිරිවැය රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,463 දක්වා සියයට 26කින් ඉහළ ගිය බැවින් රාජ්‍ය අයවැය කෙරෙහි දඩ පීඩනයක් ඇති කරමින් මෙහෙයුම් අලාභය රුපියල් දශලක්ෂ 3,505 දක්වා සියයට 32කින් ඉහළ ගියේය.
- ඉහත සඳහන් කළ සීමාකාරී තත්ත්වයන් ජය ගැනීම සඳහා 2005 දී ශ්‍රී ලං.දු.සේ. විසින් උපායමාර්ගික

සැලැස්මක් පිළියෙල කරන ලදී. දුම්රිය අධිකාරිය යටතේ ක්‍රියාත්මක කිරීමට අපේක්ෂා කළ ප්‍රතිසංස්කරණ නවතාලමින් 2005 ජනවාරි මාසයේ දී ශ්‍රී ලංකා දුම්රිය දෙපාර්තමේන්තුව නැවත පිහිටුවන ලදී. ඒ අනුව, සේවක අවශ්‍යතාව හා පිරිවැය ගිණුම්කරණය සඳහා උපදේශක සේවාවක් පත්කිරීම, දේපල කළමනාකරණය, අලෙවිකරණය සහ විකුණුම් පිළිබඳව අවධාරණය කරමින් 2005 සඳහා උපායමාර්ගික සැලැස්මක් පිළියෙල කරන ලදී. කෙසේ නමුත් ශ්‍රී.ලං.දු.සේ. සීමාකාරී පරිපාලනයෙන් හා මූල්‍ය රෙගුලාසිවලින් නිදහස් කළයුතු අතර කිසියම් ප්‍රතිව්‍යුහකරණ වැඩසටහනක් සඳහා ප්‍රාරම්භයක් ලෙස වාණිජමය ව්‍යාපාරයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වීමට අවසර දිය යුතුය. කැළණිවැලි දුම්රිය මාර්ගය රත්නපුර හා ඇඹිලිපිටිය හරහා හම්බන්තොට දක්වා දීර්ඝ කිරීමටත් දකුණු මුහුදුබඩ දුම්රිය මාර්ගය කතරගම දක්වා දීර්ඝ කිරීමටත් කුරුණෑගල සිට දඹුල්ල හරහා හබරණ දක්වා දුම්රිය මාර්ගයක් අලුතින් ඉදිකිරීමටත් යෝජනා ඉදිරිපත් වී ඇත.

සිවිල් ගුවන් සේවය :

- **සිවිල් ගුවන් සේවා අංශය ප්‍රතිසංස්කරණ, හිතකර ආර්ථික වාතාවරණය සහ සටන්විරාම ගිවිසුම යනාදියෙන් වාසි ලබමින් මෑත වසර වලදී සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය විය.** තීරණ ගැනීමේ දී වඩාත් නම්‍යතාවයක් ඇතිවන පරිදි සිවිල් ගුවන් සේවා දෙපාර්තමේන්තුව, 2002 දී සිවිල් ගුවන් සේවා අධිකාරිය (ශ්‍රී.සි.ගු.සේ.අ) බවට පත්කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව සිවිල් ගුවන් සේවා අංශය තුළ ජනතාන්තමය වෙනස්කම් රාශියක් සිදුකළ අතර එමගින් විශාල ලෙස නීතිරීති ලිහිල් කිරීමට, ජාත්‍යන්තර ගුවන් සේවා රාශියක් සමග නිදහස් ද්විපාර්ශ්වික ගිවිසුම්වලට එළඹීමට හා සංචාරකයන් ආකර්ෂණය කර ගැනීමට ද මග පෑදිණි. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි ජාත්‍යන්තර මගී ගුවන් සේවා සංඛ්‍යාව 2000 දී 27 සිට 2005 දී 33 දක්වා ඉහළ ගියේය. 2005 දී දේශීය ගුවන් සේවා තුනකට ඉන්දියාව සමග ගුවන් සේවා පැවැත්වීමටත් ඉන්දියානු ගුවන් සමාගම්වලට ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණීමටත් අවසර ලබා දී ඇත.
- **සංචාරකයින්ගේ පැමිණීම අඩුවීමක් පෙන්නුම් කළ ද ජාත්‍යන්තර ගුවන් මගීන්ගේ පැමිණීම සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය අඛණ්ඩව වර්ධනය වී ඇත.** භාණ්ඩ ප්‍රවාහන යානා 3 ක් ද ඇතුළුව 2004 ක්‍රියාත්මක වූ ජාත්‍යන්තර ගුවන් සේවා 32 හා සමග සසඳ බලනවිට 2005 වසර තුළ දී භාණ්ඩ ප්‍රවාහන සේවා 3ක් ද ඇතුළුව ජාත්‍යන්තර ගුවන් සේවා 33ක් ක්‍රියාත්මක විය. බණ්ඩාරනායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපල (බ.ජා.ගු.) හරහා ගමන්ගත් ගුවන් මගීන් සංඛ්‍යාව 2005 වසරේ දී සියයට 5කින් වර්ධනය විය. 2004 දී එය සියයට 25කින් වර්ධනය වී තිබුණි. සුනාමි සිද්ධීන්ට සම්බන්ධ ගුවන් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය හැරුණුවිට ගුවන් භාණ්ඩ ප්‍රවාහනයේ පසුගිය වසරේ පැවති සියයට 18ක වර්ධනය හා සසඳන විට 2005 දී සියයට 9කින්

වර්ධනය වී ඇත. ජාතික ගුවන් සේවාව වන ශ්‍රීලංකන් ගුවන් සේවයේ දයකත්වය මගී සහ භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය යන අංශ දෙකින්ම පිළිවෙලින් සියයට 16 සහ 14 බැගින් වර්ධනය විය. බ.ජා.ගු. තුළ විවෘත කළ නව මගී පර්යන්තයන්, මගීන් සංඛ්‍යාවේ වර්ධනයට උපකාරී වූ අතර මගීන් සඳහා සපයනු ලබන සේවාව වැඩිදියුණු කිරීමටත් උපකාරී වී ඇත.

- **2005 දී දේශීය ගුවන් ප්‍රවාහන සේවය ද වර්ධනය වී ඇත.** දේශීය ගුවන් සේවාවන් 3ක් මගින් ප්‍රවාහනය කරනු ලැබූ මගීන් සංඛ්‍යාව 63,673 දක්වා සියයට 10කින් ඉහළ ගියේය. දේශීය ගුවන් සේවා ප්‍රධාන වශයෙන් ගුවන් ගමන්ගි යෙදුනේ යාපනය වෙතය. ශ්‍රීලංකන් ගුවන් සේවය මගින් මෙහෙයවනු ලැබූ කුලී ගුවන් සේවා 2005 වසරේ දී බෙන්තොට, නුවරඑළිය සහ මහනුවර යන ගමනාන්තයන් කරා ද සේවාව සපයමින් තව දුරටත් වර්ධනය විය. පැරා ශ්‍රීලසිඬින් සහ අල්ට්‍රා ලයිට් ගුවන් යානා වැනි ගුවන් ගමන් සම්බන්ධ ක්‍රීඩා සඳහා අවසර ලබා දීම කෙරෙහි ශ්‍රී.සි.ගු.සේ.අ. සලකා බලමින් සිටී.
- **ශ්‍රී ලංකාව, කලාපීය ගුවන් මධ්‍යස්ථානය බවට පත්වීමේ සහ ගුණෝලියව පිහිටීමේ උපාය මාර්ගික වාසිය හිමිකර ගැනීමේ විවිධ අභියෝගයන්ට මුහුණ පා ඇත.** මෙම ප්‍රධාන අභියෝගයන් අතර යටිතල පහසුකම් හා උපකාරක සේවා ප්‍රමාණවත් නොවීම, මාර්ග පහසුකම්වල දුර්වලතාවය, හෝටල් පහසුකම්වල ඌණතාවය, විකල්ප ගුවන් තොටුපලක් නොමැති වීම ප්‍රතිපත්තිමය දුර්වලතාවන් යනාදිය වේ. මෙම දුර්වලතාවන්ට පිළියම් නොකළහොත් ගුවන් ප්‍රවාහනයෙන් සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් කලාපය තුළ අනෙකුත් ගුවන් තොටුපලවල් වෙත ඇදී යාමේ අවදානමක් පවතී. යටිතල පහසුකම් තවදුරටත් සංවර්ධනය කිරීමේ අරමුණින් ජාත්‍යන්තර ප්‍රමිතීන්ට අනුව දෙවන ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපලක් වීරවිල ප්‍රදේශයේ පිහිටුවීමට රජය තීරණය කර ඇත.

වරායසේවා:

- **ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳ ඉහළ යාම, ධාරිතාව ප්‍රසාරණය වීම සහ ඵලදායීතාව වර්ධනය වීම තුළින් ලැබූ වාසි හේතුවෙන් වරාය සේවා අඛණ්ඩව වර්ධනය විය.** 2005 දී කොළඹ, ගාල්ල, ත්‍රිකුණාමලය සහ කන්කසන්තුරය යන වරායන් හතරේම ක්‍රියාකාරීත්වය ඉහළ ගියේය. බහළ මෙහෙයුම් ද ඇතුළුව සමස්ත නැව් භාණ්ඩ මෙහෙයුම් 2005 දී සියයට 10කින් වර්ධනය වූ අතර 2004 දී එහි වර්ධනය සියයට 11ක් විය. 2005 දී සමස්ත බහළ මෙහෙයුම් ප්‍රමාණය අඩි 20ට සමාන ඒකක (TEUs) දශ ලක්ෂ 2.5 දක්වා සියයට 11කින් ඉහළ ගියේය. සමස්ත බහළ මෙහෙයුම්වලින් සියයට 70ක් පමණ ප්‍රතිනැව්ගත කිරීම් වලින් සමන්විතවන අතර එය 2005 දී සියයට 12කින් වර්ධනය විය. 2004 ජුනි මාසයේ දී සමඟි බහළ පර්යන්තය විවෘත කළ පසු කොළඹ වරායෙහි බහළ මෙහෙයුම් ධාරිතාවය වසරකට අඩි විස්සට සමාන බහළ ඒකක 250,000කින් ඉහළ ගියේය. උසස් තාක්ෂණය හා උපකරණ යොදා

3.6 සංඛ්‍යා සටහන
වරාය සේවා ක්‍රියාකාරිත්වය

ශීර්ෂය	2004	2005(අ)	වර්ධන අනුපාතය	
			2004	2005(අ)
1. පැමිණි නැව් සංඛ්‍යාව	3,883	4,140	-4	7
කොළඹ	3,688	3,929	-4	7
ගාල්ල	88	114	21	30
ත්‍රිකුණාමලය	107	97	-12	-9
2. මෙහෙයවන ලද භාණ්ඩ ප්‍රමාණය (මෙ. ටො. '000)	33,959	37,301	11	10
කොළඹ	31,299	34,523	11	10
ගාල්ල	578	655	20	13
ත්‍රිකුණාමලය	2,082	2,123	14	2
3. බහලු මෙහෙයුම් ප්‍රමාණය (TEU s'000)	2,221	2,455	13	11
4. අන්තර් නැව් බහලු ප්‍රමාණය (TEU s'000)	1,531	1,717	12	12
5. සේවක සංඛ්‍යාව (අ)	13,233	13,527	-5	2
කොළඹ	11,888	12,217	-5	3
ගාල්ල	634	622	-1	-2
ත්‍රිකුණාමලය	711	688	-8	-3

(අ) තාවකාලික

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය

(ආ) ශ්‍රී ලංකා වරාය අධිකාරිය සඳහා පමණි.
(TEU s' = අඩි 20 ට සමාන බහලු ඒකක)

සීමාසහිත සුදුස්ම සේවාවේ වර්ධනය

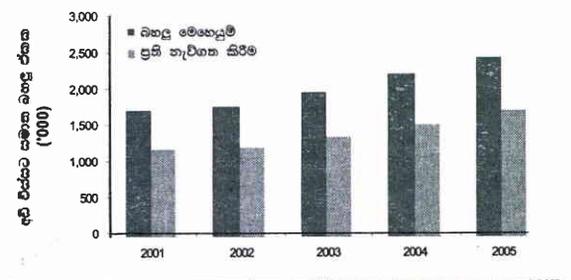
ගැනීම සහ මානව සම්පත් කළමනාකරණයේ වර්ධනය හේතුවෙන් වසර කිහිපයකට පෙර පැයකට 20-25ක් ව පැවති කොළඹ වරායේ භාණ්ඩ මෙහෙයුම් ඵලදායීතාව 2005 දී 25-30 දක්වා වර්ධනය විය.

- 2005 වසරේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ වරාය වලට පැමිණි නැව් සංඛ්‍යාව 4,140 දක්වා සියයට 7කින් වර්ධනය විය. බහළ රැගත් ප්‍රධාන ගණයේ නැව් සංඛ්‍යාව සියයට 4කින් ඉහළ ගිය අතර භාණ්ඩ ප්‍රවාහන යාත්‍රා සංඛ්‍යාව සියයට 34කින් ඉහළ ගියේය. බහළ නැව් සේවාව ආර්ථික වශයෙන් වාසිදායක වීම සහ වේගවත් වීම හේතුකොට ගෙන එම නැව් සේවා වෙත භාණ්ඩ ප්‍රවාහනය විතැන්වීම නිසා 2005 දී ශ්‍රී ලංකා වරායවලට පැමිණි සම්ප්‍රදායික නැව් සංඛ්‍යාව පහත වැටිණි.
- ඉහළ යමින් පවතින ඉල්ලුමට සරිලන පරිදි සහ කලාපය තුළ වර්ධනය වෙමින් පවත්නා තරඟකාරිත්වයට මුහුණදීම සඳහා කොළඹ වරායේ ධාරිතාව සහ

කාර්යක්ෂමතාවය තවදුරටත් වර්ධනය කිරීම පිණිස පියවර ගෙන ඇත. විශාල ගණයේ බහළ නැව් සඳහා පහසුකම් සැලසීම පිණිස කොළඹ වරායේ ධාරිතාව ප්‍රසාරණය කිරීම පිණිස ශ්‍රී.ලං.ව.අ. මගින් 2005 දී ජය බහළ පර්යන්තය පුළුල් කිරීම ආරම්භ කරන ලදී. මෙම ව්‍යාපෘතිය නිම කිරීමෙන් පසුව ජය බහළ පර්යන්තයේ III සහ IV නැව් තට්ටු තුළ අඩි 20 සමාන ඒකක 8,000කින් යුත් බහළ නැව් දෙකක් එක්වර හැසිරවීමට පහසුකම් සැලසෙනු ඇත. තවදුරටත් ප්‍රමාද නොවී යෝජිත කොළඹ දකුණු වරාය ඉදිකිරීම කලාපීය තරඟකාරිත්වයට මුහුණදීම සඳහා අත්‍යවශ්‍ය වූවකි. දිගින් කිලෝමීටර තුනකට දියකඩනය ඉදිකිරීමේ මූලික වියදම එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 300ක් වනු ඇතැයි ඇස්තමේන්තු කර ඇත. මේ සඳහා ආ.සං.බැ. මගින් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 150ක් ලබාදීමට එකඟ වී ඇත. කොළඹ දකුණු වරාය මගින් මීටර 16ක ගැඹුරකින් යුත් බහළ නැව් වලට පහසුකම් සපයන, දිගින් මීටර 1,200ක් වූ පර්යන්ත තුනක් පෞද්ගලික අංශය මගින් සංවර්ධනය කරනු ඇත. 2009 දී පමණ සේවයට යෙදීමට නියමිත විශාල ප්‍රමාණයේ නැව් සඳහා සේවා සැපයීම පිණිස යෝජිත කොළඹ දකුණු වරායේ ඉදිකිරීම් කටයුතු මෙම වර්ෂයේ දී (2006) ආරම්භ කළ යුතුය.

- ප්‍රාදේශීය විෂමතාවන් අඩු කිරීම සඳහා රජය විසින් ගනු ලබන උත්සාහයේ එක් පියවරක් ලෙස ප්‍රාදේශීය වරාය සංවර්ධනයට ද ප්‍රමුඛස්ථානය දී ඇත. ප්‍රාදේශීය වරාය සංවර්ධන වැඩ පිළිවෙළ යටතේ ජා.ස.ජ. බැංකුවේ මූල්‍ය සහය ලබාගනිමින් ගාලු වරාය, මීටර 12ක් ගැඹුරු වූ බහුකාර්ය තට්ටුගතයක් බවට සංවර්ධනය කිරීමට ද පිටත වරාය සංචාරක කර්මාන්තයට යොදා ගැනීමට ද කටයුතු කෙරේ. හම්බන්තොට වරාය නාවික

3.4 රූප සටහන
බහලු මෙහෙයුම් සහ ප්‍රතිනැව්ගත කිරීම්

යාත්‍රාවලට ඉන්ධන හා සේවා සපයන මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස සංවර්ධනය කෙරේ. ත්‍රිකුණාමලය වරාය සංවාරක ව්‍යාපාරය මෙන්ම එම ප්‍රදේශයේ කර්මාන්ත සඳහා සේවා සපයන 'වරාය නගරයක්' ලෙස දියුණු කිරීමට නියමිතය.

- කොළඹ වරාය මගින් එක්සත් ජනපද ආරක්ෂක අවශ්‍යතාවලට අනුකූලව බහළු ආරක්ෂක ප්‍රවේශයන් (බ.ආ.ප්‍ර) සපුරාලනු ලැබේ. කොළඹ වරාය බ.ආ.ප්‍ර. සපුරා ඇති 42වන වරාය බවට පත්වූ අතර එක්සත් ජනපදය කරා ප්‍රවාහනය කරන බහළු සමූහ සාතන අවි පිළිබඳ ස්කෑන් පරීක්ෂාවට ලක් කෙරේ. එසේම එක්සත් ජනපදය කරා යන නැව්වල පරමාණු හෝ විකිරණශීලී ද්‍රව්‍ය පරීක්ෂා කිරීම සඳහා වූ අවශ්‍යතාවන් සපුරාලීමට ද කොළඹ වරායට හැකියාව ඇත. එ.ජ. විසින් බ.ආ.ප්‍ර. සපුරාලන වරාය සමග පමණක් ගනුදෙනු කිරීමට සැලසුම් කර ඇති බැවින් මෙම පියවරයන් ගැනීම අවශ්‍ය වී ඇත. නව ද මෙමගින් භාණ්ඩ මෙහෙයුම් කාර්යක්ෂමතාවය වැඩිදියුණු වන අතර නැවත පරීක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් ද ඇති නොවේ.
- විශේෂයෙන් ම මැදපෙරදිග සහ දකුණු ඉන්දියානු වරායන්වල නව සංවර්ධිත කටයුතු වලින් සිදුවන අභියෝගයන්ට ශ්‍රී ලංකාවේ වරාය සේවා අඛණ්ඩව මුහුණ දෙමින් සිටී. වරාය සේවාවන්ගේ කාර්යක්ෂමතාවන්ට උපකාර වී ඇති තාක්ෂණික දියුණුව ලෙස සිදුවෙමින් පවතින අතර මෙම සංවර්ධනයන්ට අනුකූලවීමට අපහසු ඕනෑම වරායක් තරඟකාරිත්වය මගින් පසුපසට ඇද දමනු ඇත. එබැවින් වරාය සේවා දියුණු කිරීම උදෙසා වූ ඕනෑම සැලැස්මක්, වර්තමාන ගැටලු පිළිබඳ සැලකිල්ල යොමුකිරීමට වඩා අනාගත අවශ්‍යතා පිළිබඳව වඩාත් විචාරාත්මක විය යුතුය.

ජල සම්පාදනය සහ වාරිමාර්ග

- තිරසාර පදනමක් මත පානීය ජලය හා වාරිජලය සම්පාදනය කිරීමට ජාතික ප්‍රමුඛතාවයක් හිමි වේ. ජල සම්පත තිරසාරව පිරිමැසුම්දයක ලෙස භාවිතා කිරීම පිණිස ජල නාස්තිය හා අධිපරිභෝජනය වළක්වාලීම සඳහා සුදුසු මිල ක්‍රමයක් හා තිරසාරත්වය ළඟාකරගැනීමේ අවශ්‍යතාවය පිළිබඳ දැනුවත් කිරීම මගින් මහජනතාවගේ එකඟත්වය ලබා ගැනීම අවශ්‍යව ඇත. අවිධිමත් ලෙස මිල නියම කිරීම හා නියාමන ක්‍රමයේ පවතින උගනතාවයන් ශ්‍රී ලංකාවේ ජල සම්පත හි දිගුකාලීන පැවැත්මට තර්ජනයක් වන ප්‍රධාන සාධක දෙක වේ. පානීය නල ජලය සඳහා සහනාධාරයක් සහිතව මිල නියම කර තිබුණ ද අනෙකුත් ජල සම්පාදන ක්‍රමයන් සඳහා කිසිදු මිලක් නොමැති වීම නිසා ජලය අනවශ්‍ය ලෙස පරිභෝජනයට හා අකාර්යක්ෂම භාවිතයට හේතු වී තිබේ. මේ අනුව ස්වභාවික ජල සම්පත් සුළු ප්‍රමාණයකට එම සම්පත් ප්‍රයෝජනයට ගැනීම පිළිබඳ නීතිරීති ඇතත් අනෙකුත් ජල සම්පත්වලින් ජලය ලබා ගැනීමේදී එවැනි නීතිරීති නොමැති වීම නිසා

ඒවායේ දිගුකාලීන පැවැත්මට තර්ජනයක් වී ඇත.

- වසර 2015 වන විට රටේ සියලුම දුරවැසියන්ට ආරක්ෂිත පානීය ජලය ලබා ගැනීමේ හා ප්‍රමාණවත් සතිපාරක්ෂක පහසුකම් ලබා ගැනීමේ හැකියාව තිබිය යුතු බව එක්සත් ජාතීන් විසින් එළි දක්වනු ලැබූ සහල සංවර්ධන අභිමතාර්ථයන් අතුරින් එක් අභිමතාර්ථයකි. ශ්‍රී ලංකාවේ ආරක්ෂිත පානීය ජල පහසුකම් සැපයෙන ජනගහනය 2005 දී සියයට 92ක් වූ අතර එයින් තල ජල පහසුකම් හිමිව ඇත්තේ සියයට 39කට පමණි. ජාතික ජල සම්පාදන සහ ජලාපවහන මණ්ඩලය (ජා.ජ.ස.ජ.ම.) වසර 2010 වන විට ජල සම්පාදන අංශයේ ආයෝජන අවශ්‍යතාව රුපියල් බිලියන 140ක් පමණ වන බව ඇස්තමේන්තු කර ඇත. කෙසේ නමුත් රජය ජල සම්පාදන අංශය සඳහා පසුගිය වසර පහ තුළ කරන ලද සාමාන්‍ය වාර්ෂික ආයෝජනය රුපියල් බිලියන 8ක් පමණ වේ. ජල සම්පාදන අංශය සඳහා ඇති කරගත් ඉලක්කයන් සපුරා ගැනීම සඳහා අවශ්‍යවන අරමුදල් සොයා ගැනීමේ විකල්ප මාර්ගවල අවශ්‍යතාවය මෙමගින් පෙන්නුම් කරයි.
- 2005 දී ජා.ජ.ස.ජ.ම. සිය ක්‍රියාකාරිත්වය තවදුරටත් ප්‍රසාරණය කළේ ය. 2005 දී, වසර 3කට පසු ජල බිල්පත් ගාස්තු ඉහළ දමන ලදී. ජා.ජ.ස.ජ.ම. සහ මීටර් දශ ලක්ෂ 383ක ප්‍රමාණයක් සපයා ඇති අතර එය සියයට 4ක වර්ධනයකි. ජා.ජ.ස.ජ.ම. විසින් මෙහෙයවන ලද ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘති ගණන වර්ෂය තුළ 291ක් දක්වා ඉහළ ගිය අතර නව ජල සම්බන්ධතා ප්‍රමාණය 66,117ක් දක්වා සියයට 13කින් ඉහළ ගොස් ඇත. මෑත කාලයේ දී ජල සම්පාදනයට හා බෙදහැරීමට දරිය යුතු පිරිවැය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ඉහළ ගිය අතර ඒ අනුව 2005 මාර්තු මාසයේ සිට ක්‍රියාත්මක වන පරිදි ජල ගාස්තු සංශෝධනය කරන ලදී. මෙම සංශෝධනයේ ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ ජල සම්පාදනය සඳහා ඉහළ ගිය පිරිවැය ආවරණය කර ගැනීමයි.³ ජල ගාස්තු සංශෝධනය, දනට පවතින චක්‍ර සහනාධාර අඩු කිරීමට හා ජල සම්පත ආරක්ෂා කර ගැනීමට පෙළඹවීමද අරමුණු කර ගත්තකි.

**3.7 සංඛ්‍යා සටහන
ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය
මගින් සපයනු ලබන ජලය**

	වර්ධන අනුපාතය			
	2004	2005(අ)	2004	2005(අ)
මුළු ජල සම්පාදන යෝජනා ක්‍රම ගණන	287	291	2.5	1.4
වසර තුළදී සපයන ලද නව ජල සම්බන්ධතා ගණන	58,781	66,117	18.1	12.5
සපයා ඇති මුළු ජල සම්බන්ධතා ගණන (වසර අවසානයට)	841,505	907,662	7.5	7.9
මුළු ජල නිෂ්පාදනය (සහ මීටර් දශලක්ෂ)	368	383	3.1	4.1
ආදායම් රහිත ජලය (෧)				
මහ කොළඹ ප්‍රාදේශීය	36.5	35.9	-1.2	-1.7
	29.6	30.9	-4.7	4.3

(අ) භාවකාලීන මූලාශ්‍රය : ජාතික ජලසම්පාදන හා ජලාපවහන මණ්ඩලය

- **2005 දී ජා.ජ.ස.ජ.ම. මෙහෙයුම් ලාභයක් ඉපයූ අතර දේශීය මෙන්ම විදේශීය ආධාර උපයෝගී කර ගනිමින් ජල ව්‍යාපෘති කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කරන ලදී.** පාරිභෝගික ජාලයේ ප්‍රසාරණය හා ගාස්තු සංශෝධනය ඉහළ යාම හේතුවෙන් ජා.ජ.ස.ජ.ම. යේ මුළු ආදායම 2005 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,218ක් වූ අතර එය සියයට 27ක වර්ධනයකි. 2005 දී මෙහෙයුම් වියදම සියයට 11කින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 5,850ක් දක්වා ඉහළ යාම නිසා රුපියල් දශ ලක්ෂ 368ක මෙහෙයුම් ලාභයක් ලැබුණි. නමුත් 2004 දී වාර්තාවී තිබුණේ රුපියල් දශ ලක්ෂ 383ක මෙහෙයුම් අලාභයකි. 2005 දී දේශීය අරමුදලින් ව්‍යාපෘති 73ක හා විදේශ අරමුදලින් ව්‍යාපෘති 14ක රුපියල් දශ ලක්ෂ 12,647ක් ආයෝජනය කර තිබේ. 2005 දී විදේශ අරමුදල් මගින් ක්‍රියාත්මක වූ ප්‍රධාන ජල සම්පාදන ව්‍යාපෘති අතර ද්විතීයික නාගරික ජල සම්පාදන හා සන්නිවාරක ව්‍යාපෘතිය, කැලණි ගඟ දකුණු ඉවුරෙහි ජලය පිරිසිදු කිරීමේ මධ්‍යස්ථානයක් ඉදිකිරීමේ ව්‍යාපෘතිය සහ තෙවන ජල සම්පාදන සහ සන්නිවාරක ව්‍යාපෘතිය වේ.
- **ගිණුම්ගත නොවන ජලය හේතුවෙන් ජා.ජ.ස.ජ.ම. දඩී අලාභයකට මුහුණ පා ඇත.** ජලය බෙදහැරීමේදී සියයට 31ක ප්‍රමාණයක් අපතේ යාම සිදුවන අතර ඉන් වැඩි ප්‍රමාණයක් මහ කොළඹ ප්‍රදේශයට (සියයට 36) අයත්වේ. මෙම තත්ත්වය මණ්ඩලයේ ආදායම හා ආයෝජනය කෙරෙහි අහිතකර බලපෑමක් ඇති කෙරේ.
- **වාරිමාර්ග පද්ධතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම හා පවත්වාගෙන යාම වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුවේ වගකීමකි.** 2005 වසර තුළ වාරිමාර්ග දෙපාර්තමේන්තුව වාරිමාර්ග ව්‍යාපෘති හා ඇලමාර්ග පුනරුත්ථාපනය සඳහා රුපියල් දශ ලක්ෂ 750ක් වැය කර ඇත. 2005 දී දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ප්‍රධාන විදේශීය අරමුදල් ව්‍යාපෘති වන දුදුරුමය හා වෙහෙරගල ජලාශ ඉදිකිරීම් කටයුතු කරන ලදී. 2005 දී දෙපාර්තමේන්තුව වැඩි 10,000 ක වැඩසටහන (දහසක් මහවැව් වැඩසටහන) අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කළ අතර රුපියල් දශ ලක්ෂ 205ක වියදමකින් ජලාශ 246ක් ප්‍රතිසංස්කරණය කරන ලදී.
- **විශාල ජලාශ තවත්තු කිරීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කටයුත්තකි.** බලයට පත් රජයන් විසින් ජලාශ ඉදිකිරීම හා ප්‍රධාන වාරිමාර්ග පද්ධති හා ඉඩම් සංවර්ධනය කිරීමෙහි ලා විශාල අරමුදල් ප්‍රමාණයක් ආයෝජනය කළ නමුත් තවත්තු කිරීමේ කටයුතු සඳහා ප්‍රමාණවත් අවධානයක් යොමු කර නැත. අනාගතයේ දී තවත්තු කිරීම් සඳහා දැරීමට සිදුවන පිරිවැය ඉහළ යාමට විධිමත් තවත්තු කිරීමේ උණනාවය පමණක් නොව ව්‍යුහාත්මක දුර්වලතා හේතුවෙන් විය හැකි අවදානම් ද හේතු වේ.

3.3 සමාජ යටිතල පහසුකම් පිළිබඳ ප්‍රතිපත්ති, ආයතනික ව්‍යුහය සහ ක්‍රියාකාරිත්වය

- **ශ්‍රී ලංකාව දැනටමත් සමාජ සංවර්ධන ක්ෂේත්‍ර කිහිපයක ම සහග්‍ර සංවර්ධන අභිමතාර්ථ ලඟා කරගෙන ඇතත්, ඒවායෙහි තව දුරටත් ප්‍රගතියක් අත්කර ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි.** ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන සමාජ දර්ශක, අනෙකුත් සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවලට සාපේක්ෂව ඉහළ තත්ත්වයක ද සංවර්ධිත රටවලට සමාන තත්ත්වයක ද පවතී. මෑතකදී ලෝක බැංකුව දක්වා ඇති ආකාරයට, අධ්‍යාපනයෙහි ශුද්ධ ප්‍රාථමික ඇතුළත් වීමේ අනුපාතය, ස්ත්‍රී පුරුෂ සමානත්වය සහ ළදරු හා මාතෘ මරණ අවම වීම යන අංශ තුළින් ශ්‍රී ලංකාව දැනටමත් සහග්‍ර සංවර්ධන අභිමතාර්ථ ලඟා කරගෙන ඇත. 2004 දී පල කළ මානව සංවර්ධන දර්ශකයට අනුව ශ්‍රී ලංකාව රටවල් 177ක් අතුරින් 96වන ස්ථානයේ පසුවෙයි. කෙසේ වෙතත් ජාත්‍යන්තර තරගකාරී තත්ත්වයට සරිලන පරිදි, ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික වර්ධනය හා සංවර්ධනය ඇති කිරීමට තරම්, තවමත් සමාජ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය වී නොමැත.
- **දියුණු වෙමින් පවතින ආර්ථිකයන් හි සමාජ යටිතල පහසුකම් විශේෂයෙන්ම සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපන සේවාවන් සම්පාදනය හා අපහසුතා තුළින් සාපේක්ෂ වාසි ලබයි.** මෙම අංශ වලට අවශ්‍ය ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කළහොත් ශ්‍රී ලංකාවට ද එම ප්‍රතිලාභ ලබාගැනීමට හැකියාව පවතී. සංචාරක කර්මාන්තය සඳහා ආකර්ශනීය භෞතික පරිසරයක් සහිත නිපුණතාවයන් ගෙන් යුත් වෘත්තිකයන් ඇති ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටවල්, සේවා හා කර්මාන්ත සංවර්ධනයක් සඳහා අවස්ථා වැඩි දියුණු කර ගනී. කෙසේ වුව ද, දේශීය හා විදේශීය ඉල්ලුම සපුරාලීම පිණිස දැරිය හැකි මිලකට, ඉහළ ගුණත්වයක් සහිත සේවා නිපදවීමට තරම් සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපන වැනි ප්‍රධාන අංශ ප්‍රමාණවත් තරමින් ලිහිල්කරණය වී නොමැත. ඉහළ නිපුණතාවයන්ගෙන් යුත් ශ්‍රමිකයන් අතර දඩි සේවා විසුකතියක් පැවතිය ද ශ්‍රී ලංකාව විදේශයන්ගෙන් මෙම සේවා ලබා ගනියි. එහෙයින් ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රගතිය වළක්වාලන සෞඛ්‍ය හා අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ මුල් බැසගත් ගැටලු විසඳීම කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අවශ්‍ය වේ.

සෞඛ්‍යය

- **නිවාරණය කළ හැකි රෝගාබාධ පාලනයෙන් හා සෞඛ්‍ය ප්‍රවර්ධන කටයුතු කිරීම මගින් ජීවිත අපේක්ෂාව ඉහළ දැමීම හා ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම ශ්‍රී ලංකා සෞඛ්‍ය ප්‍රතිපත්තියේ පුළුල් අරමුණ වේ.** සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ හා පෝෂණ අමාත්‍යාංශයේ මෙහෙවර (Mission) ලඟාකර ගැනීම සඳහා උපාය මාර්ගික අරමුණු පහක් සකස් කර ඇත. එම උපාය මාර්ගික අරමුණු වනුයේ රෝගාබාධ පැතිරීම වළක්වන හා සෞඛ්‍ය සංරක්ෂණය තුළින් පරිපූරණ සෞඛ්‍ය සේවාවක් ලබාදීම සහතික කිරීම; තම සෞඛ්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳව මහජනතාව ක්‍රියාකාරීව සවිබලගැන්වීම, සෞඛ්‍ය සංවර්ධන හා කළමනාකරණය සඳහා මානව සම්පත් වැඩිදියුණු කිරීම, සෞඛ්‍ය කටයුතු මූල්‍යායනය, සම්පත් බෙදහැරීම

3. ජා.ජ.ස.ජ.ම.යේ වියදම් ශ්‍රම (40%) විදුලිබලය (30%) රසායනික ද්‍රව්‍ය (6%) සහ තවත්තු (10%) වියදමටදීන් සමන්විත වේ.

හා උපයෝජනය වැඩි දියුණු කිරීම සහ සෞඛ්‍ය පද්ධතියේ භාරකාරත්වය සහ කළමනාකරණ කාර්යයන් ශක්තිමත් කිරීමයි. ඉහත අරමුණු ළඟා කර ගැනීම සඳහා, රජය සමස්ත ජනතාවටම ගාස්තු රහිත සෞඛ්‍ය සේවාවක් සපයන අතර පෞද්ගලික අංශය ගාස්තු මත පදනම් වූ සෞඛ්‍ය සේවාවක් ලබාදේ.

- **ජික පුද්ගල ආදායම අතින් සමාන, සංවර්ධනය වෙමින් පවතින අනෙකුත් රටවල් සමග සසඳන විට ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ දියුණුව ප්‍රශංසනීයය.** ශ්‍රී ලංකාවේ ජීවිත අපේක්ෂාව වසර 73ක් ද ළදරු මරණ අනුපාතිකය සජීවී උපන් දහසකට 11.1 (2003)ක් සහ සජීවී උපන් දහසකට මාතෘ මරණ අනුපාතිකය 0.1 (2002)ක් ලෙස සතුටුදායක මට්ටමක පවතී. වර්තමානයේ දී ශ්‍රී ලංකාව විශ්ව ළමා ප්‍රතිශක්තිකරණය හා වසංගත රෝග පැතිරීම වැළැක්වීම යන අරමුණු සතුටුදායක මට්ටමකට ළඟා කරගෙන ඇත. නිදහසින් පසුව ඇති වූ සමාජ සුභසාධනය හා පෝෂණ තත්ත්වය හා පවුල් සෞඛ්‍ය ඉලක්ක කර ගත් අනෙකුත් මැදිහත් වීම් මගින් හා නිදහස් සෞඛ්‍ය සේවාව තුළින් මෙම ජයග්‍රහණයන් ලබාගෙන ඇත. සංවර්ධනය වෙමින් පවතින බොහෝ රටවලට විශේෂයෙන් ම සාර්ක් රටවලට සාපේක්ෂව ළදරු මරණ හා මාතෘ මරණ අනුපාතය පහත වැටී ඇත.

- **රජය පොදු සෞඛ්‍යය සේවා අංශය පවත්වා ගෙන යමින් රටේ සෞඛ්‍ය පද්ධතිය තුළ ප්‍රධාන කාර්ය භාරයක් ඉටු කළ ද වර්තමානයේදී එය අභියෝගයකට ලක් වී ඇත.** සමස්ත සෞඛ්‍ය වියදමින් රාජ්‍ය අංශයේ වියදම සියයට 43ක් වන අතර ඉතිරිය පෞද්ගලික අංශය විසින් දරනු ලැබේ. 2005 දී දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් රාජ්‍ය අංශයේ සෞඛ්‍ය වියදම සියයට 1.9ක් විය. ඉලක්ක ගත කිරීමකින් තොරව සියලු දෙනාට ම සපයනු ලබන රාජ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවා වැඩසටහන් සඳහා විශාල ලෙස අරමුදල් යෙදවීමේ කටයුතු දිගින් දිගටම සිදු කිරීමේ අපහසුතාව මගින් පෙන්නුම් කරන්නේ ගුණාත්මක සේවාවක් පවත්වාගෙන යාමේ දුෂ්කරතාවයයි. ප්‍රධාන වශයෙන්ම රෝග සුව කිරීමේ අංශය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජනයන් ඉහළ යාම මගින්, රාජ්‍ය අංශයේ සෞඛ්‍ය සේවාවේ ඇතුළු අංශ කවදුරටත් පිරිහීමට පත්වීම වළක්වා ඇත. කෙසේ නමුත් බොහෝ විට පොදු භාණ්ඩ ස්වභාවයක් ගන්නා රෝග නිවාරණ සේවය ශ්‍රී ලංකාවේ ඓතිහාසික ජයග්‍රහණයන් තර්ජනයට ලක්කරමින් අරමුදල් හිඟකම හා රාජ්‍ය අංශයට උරුම අනිකුත් අකාර්යක්ෂම-තාවයන්ගෙන් පෙළෙයි. ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය කටයුතුවල උන්නතියද ඇති කරමින් රෝග නිවාරණ කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය රාජ්‍ය අරමුදල් රැස්කිරීමට ඉලක්කගත සෞඛ්‍ය පද්ධතියක් හඳුන්වාදිය යුතු වන්නේය. පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජකයන්ට රෝග නිවාරණ සෞඛ්‍ය සේවා කටයුතු ප්‍රවර්ධනය සඳහා ඉතාමත් අඩු දිරිගැන්වීමක් තිබෙන බැවින් මෙය විශේෂයෙන් ම සැලකිල්ලට ගතයුතු කරුණක් වන්නේය.

- **සෞඛ්‍ය අංශයේ ජයග්‍රහණයන්ගේ තීරසාරත්වය විවිධ කේතන් නිසා තර්ජනයට ලක්වී ඇත.** එකී ප්‍රධාන හේතු වනුයේ රජයේ ඉලක්කගත නොවූ වියදම්, සෞඛ්‍ය යටිතල පහසුකම් හා උපකරණ සඳහා ප්‍රමාණවත් නොවන ආයෝජනය, අයවැය සංරෝධක, කම්කරු ආරවුල්, ප්‍රමාණවත් පුහුණු සේවක සංඛ්‍යාවක් නොමැති වීම සහ දුර්වල රෝග නිවාරණයයි. මෙමගින් පුළුල් පරාසයක ගැටලු රාශියක් එනම්; ළමයින් හා ගර්භනී කාන්තාවන් අතර පවතින ඉහළ මන්දපෝෂණ තත්ත්වය, මැලේරියා හා ඩිංගු වැනි බෝවෙන රෝග යළි පැතිරීම, හෘද රෝග, දියවැඩියාව, අධිකාන්සිය වැනි බෝනොවන රෝගීන් ගේ වැඩිවීම මෙන්ම මානසික රෝගාබාධ, විශාදය, සියදිවි හානි කර ගැනීම් හා හදිසි අනතුරු ද ඉහළ ගොස් ඇත. වයස්ගතවීමේ ප්‍රශ්න හා වැඩිහිටියන්ගේ හා ආබාධිතයන්ගේ සෞඛ්‍ය තත්ත්වය පිරිහීම යනාදී ගැටලු රාශියක් ද උද්ගත වෙමින් පවතී.

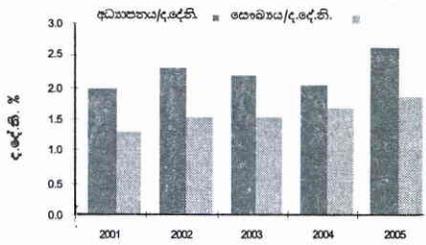
- **සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධාන ගැටලු විසඳීම සඳහා යෝජිත ප්‍රතිසංස්කරණ කිසියම් ප්‍රමාණයකට ක්‍රියාත්මක කර ඇත.** 1997 පිහිටුවනු ලැබූ ජනාධිපති කාර්යය සාධන බලකාය සෞඛ්‍ය ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රධාන ගැටලු විසඳීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග රාශියක් නිර්දේශ කර ඇත. මෙම නිර්දේශ අතුරින් වහාම ක්‍රියාත්මක කළ යුතු නිර්දේශ 5 ක් හඳුනාගෙන ඇත. ඒවා නම් එක් දිස්ත්‍රික්කයක අවම වශයෙන් එක් රෝහලක් හෝ වැඩි දියුණු කිරීම, විශේෂ අවශ්‍යතා ඇති ප්‍රදේශවල එම සේවා ප්‍රසාරණය, සෞඛ්‍ය ප්‍රවර්ධන වැඩසටහන් වර්ධනය කිරීම, විකල්ප මූල්‍ය ක්‍රම ඇතුළත් වන පරිදි සංවිධාන ව්‍යුහයන් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම හා පෞද්ගලික අංශය සමග සම්පත් හුවමාරුව ප්‍රවර්ධනය කිරීම වේ. මෙම ක්‍රියාවලියේ දී රටපුරා රෝහල් 36ක් හඳුනාගෙන ඇති අතර ඒවා පියවරින් පියවර සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පියවර ගෙන ඇත. වතු අංශයේ රෝහල් 22ක් සංවර්ධනය කර ඇති අතර එක් දිස්ත්‍රික්කයකට අවම

**3.8 සංඛ්‍යා සටහන
සෞඛ්‍යය සේවයේ මූලික ලක්ෂණ**

ශීර්ෂය	2004	2005(අ)
රාජ්‍ය අංශය		
රෝහල් සංඛ්‍යාව (බටහිර වෛද්‍ය සේවය)	598	606
ඇදුන් සංඛ්‍යාව	60,328	61,835
මධ්‍යම බෙහෙත් ශාලා	375	397
වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	8,749	9,070
සහකාර වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව	1,276	1,260
හෙද සේවක සංඛ්‍යාව	17,316	20,332
උපස්ථායක සංඛ්‍යාව	6,696	6,701
ආයුර්වේද වෛද්‍යවරුන් සංඛ්‍යාව (ආ)	17,038	17,503
පෞද්ගලික අංශය		
රෝහල් සංඛ්‍යාව (බටහිර වෛද්‍ය සේවය)	174	190
ඇදුන් සංඛ්‍යාව	8,650	9,000
මුළු රාජ්‍ය සෞඛ්‍ය වියදම (රු. බිලියන)	34.4	44.9
වර්තන වියදම (රු. බිලියන)	25.9	34.1
ප්‍රාග්ධන වියදම (රු. බිලියන)	8.5	10.7

(අ) කාට්කාලීන මූලයන් : සෞඛ්‍ය ආරක්ෂණ හා පෝෂණ අමාත්‍යාංශය
 (ආ) ආයුර්වේද කොමසාරිස් දෙපාර්තමේන්තුවේ ලියාපදිංචි ව ඇති ආයුර්වේද වෛද්‍යවරුන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව

3.5 රූප සටහන
සෞඛ්‍ය සහ අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රජයේ වියදම

වශයෙන් එක් මානසික පුනරුත්ථාපන මධ්‍යස්ථානයක් හෝ පිහිටුවීමට පියවර ගෙන ඇත. කාර්යය මණ්ඩල වැඩි දියුණු කිරීම සහ පෞද්ගලික වෛද්‍ය ආඥා පනත සංශෝධනයෙහි ද ප්‍රගතියක් ලබා ගෙන තිබේ. අනෙකුත් සෞඛ්‍ය ප්‍රතිපත්ති තවදුරටත් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ආර්ථික සංවර්ධනය සඳහා වූ ජාතික මණ්ඩලයේ සෞඛ්‍ය සංසදය, ජාතික සෞඛ්‍ය සංවර්ධන ප්‍රධාන සැලැස්ම සමාලෝචනය කිරීමෙහි නියැලී සිටියි.

- **සෞඛ්‍ය අංශය සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජනය අඩුකරන බව ඉහළ ගොස් ඇත.** ඉහළ ගුණාත්මක සෞඛ්‍ය සේවාවන් සඳහා වන ඉල්ලුම වැඩිවීම පිළිබිඹු කරමින් 2004 වසරේ දී 174ක් වූ පෞද්ගලික ආරෝග්‍යශාලා සංඛ්‍යාව 2005 දී 190 දක්වා ඉහළ ගොස් ඇත. පෞද්ගලික අංශයේ ආයෝජන වැඩිවීම හරහා අලෙවි කළ හැකි සේවාවක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ සෞඛ්‍ය සේවය, ක්‍රමයෙන් තරගකාරීත්වයක් ළඟා කර ගනිමින් සිටී. අවශ්‍ය යටිතල පහසුකම් සැපයීම සහ සෞඛ්‍ය සංචාරක කර්මාන්තය ලාභදායී අංශයක් ලෙස ප්‍රවර්ධනය කිරීම තුළින් සංචාරකයින් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව දරන ප්‍රයත්නයන්හිලා මෙය විශේෂයෙන් වැදගත් වේ. 2004 වසරේ දී මුළු සෞඛ්‍ය වියදම දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 3.5ක් වූ අතර පෞද්ගලික අංශයේ දයකන්වය දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් සියයට 2කි. සෞඛ්‍ය සේවා සැපයීම සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ දයකන්වය ඉහළයාමත් සමග ගුණාත්මක බව හා ප්‍රමිතීන් පවත්වා ගැනීම සහතික කිරීම සඳහා වෙළෙඳපොළ පදනම් කරගත් නියාමන පද්ධතියක් බිහි කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය කටයුත්තකි.

අධ්‍යාපනය

- **වේගවත් ආර්ථික වර්ධනය හා සංවර්ධනය සඳහා අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ ප්‍රගතිය වැඩි දියුණු කිරීම පූර්ව අවශ්‍යතාවයකි.** දැනුම පදනම් කරගත් ආර්ථික රටාවක් ඇති කිරීම අරමුණු කරගත් රටක් සඳහා මෙය බෙහෙවින් වැදගත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ බලයට පැමිණි සෑම රජයක් විසින්ම සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය, කාර්මික හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය හා උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණ හඳුන්වාදීම මගින් අධ්‍යාපන පද්ධතිය වැඩි දියුණු කිරීමට උත්සාහ දරා ඇත. මෙම ප්‍රතිසංස්කරණ මගින් යම් ප්‍රගතියක් ඇති වුවත් ඒවා

වර්ධනය වන ආර්ථිකයේ අවශ්‍යතා සැපිරීමට තරම් ප්‍රමාණවත් වී නැත. පසුගිය දශකය පිළිබඳ ව සලකා බලන විට සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක සංරෝධක තිබියදීත්, ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය අංශයේ අධ්‍යාපන පද්ධතියේ හිඬු සිරවීමට, පෞද්ගලික අංශයේ දයකන්වය සැලකිය යුතු මට්ටමකින් ප්‍රසාරණය වී ඇත.

- **අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය. 1998 දී හඳුන්වාදුන් ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණ වැඩසටහන් වලට භාජනය වී ඇත.** සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සඳහා හඳුන්වා දෙන ලද මෙම ප්‍රතිසංස්කරණවල ප්‍රධාන අරමුණු වනුයේ අධ්‍යාපනයේ ප්‍රවේශය, සමානාත්මතාව හා ගුණාත්මකභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීමයි. ප්‍රතිසංස්කරණයේ ප්‍රධාන මූලිකාංග වනුයේ සේවා සැපයීම ශක්තිමත් කිරීම, තෝරාගත් ප්‍රාදේශීය පාසල් දියුණු කිරීම, අධ්‍යාපනයේ සියලු අදියරයන් හි විෂයමාලා නවීකරණය කිරීම, ඉගැන්වීමේ හා ඉගෙන ගැනීමේ ක්‍රමෝපාය වෙනස් කිරීම, පාසල් සඳහා ගුණාත්මක යෙදවුම් සැපයීම සහ පාසල් කළමනාකරණය දියුණු කිරීමයි. රාජ්‍ය හිමිකාරත්වය යටතේ තෘතීයික අධ්‍යාපනය තුළ අදාළ හා නිර්මාණාත්මක අවස්ථා ප්‍රසාරණය හා වැඩි දියුණු කිරීම, විශ්ව විද්‍යාලීය අධ්‍යාපන හා වෘත්තීය පුහුණු ප්‍රතිසංස්කරණවල ඉලක්කයයි.
- **ග්‍රාමීය හා අර්ධ නාගරික පාසල්වල යටිතල පහසුකම් වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා පියවර ගෙන ඇත.** නවෝද්‍යා පාසල් වැඩසටහන හඳුන්වා දීම, ක්‍රියාකාරකම් පදනම් කරගත් ඉගෙනුම් ප්‍රවේශයන් හඳුන්වා දීම, විෂය මාලාවට තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය ඇතුළත් කිරීම, ශිෂ්‍ය උපදේශනය හා වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශන වැඩසටහන් ස්ථාපිත කිරීම සහ ඉංග්‍රීසි අධ්‍යාපනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම මෙයට ඇතුළත් කර ඇත. මෙම ප්‍රයත්නයන් තව දුරටත් ශක්තිමත් කිරීම සඳහා 2006-2010 කාලසීමාව තුළ දී නව අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍ර සංවර්ධන වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. රටේ සියලුම දරුවන්ට ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික අධ්‍යාපනයට ප්‍රවේශවීමේ හා සම්පූර්ණ කිරීමේ හැකියාව ඇති කිරීම, ගුණාත්මක බව වැඩි දියුණු කිරීම, ආර්ථික හා සමාජීය අවශ්‍යතාවන්ට අනුගත වීමේ හැකියාව වර්ධනය කිරීම, පාසල් පද්ධතිය තුළ කාර්ෂණමව හා සමානාත්මතාවයෙන් යුතුව අදාළ සම්පත් වෙන්කිරීමට හා බෙදා හැරීමට අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ ධාරිතාව වැඩි දියුණු කිරීම සහ ඉහළ ගුණාත්මක බවකින් යුතු සේවා සැපයීමට මධ්‍යම හා පළාත් නියෝජිතයන්ගේ පාලනය හා ආයතනික ධාරිතාව වැඩි දියුණු කිරීම මගින් නව අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍ර සංවර්ධන වැඩසටහන සමානාත්මතාව ප්‍රවර්ධනය කිරීමට බලාපොරොත්තු වෙයි. 2005 දී සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව, සමානාත්මතාව හා කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වන අධ්‍යාපන ව්‍යාපෘතියට ද, ගුරු සේවාවේ ඵලදායීත්වය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ගුරු අධ්‍යාපන හා සංවර්ධන ව්‍යාපෘතියට ද ලෝක බැංකුව මගින් අරමුදල් සපයනු ලබයි. එමෙන් ම ගුණාත්මක ද්විතීයික අධ්‍යාපනයක් සඳහා සමානාත්මතාව,

3.9 සංඛ්‍යා සටහන

සාමාන්‍ය හා විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ මූලික ලක්ෂණ

ශීර්ෂය	2004	2005(අ)
සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය		
අ. මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව	10,501	10,464
රජයේ මුළු පාසල් සංඛ්‍යාව	9,765	9,727
ඉන්: ජාතික පාසල් සංඛ්‍යාව	324	324
වෙනත් පාසල්	736	737
පෞද්ගලික	85	85
පිරිවෙන්	651	652
ආ. මුළු ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව ('000)	4,028	4,102
ඇ. නව ඇතුළත් කර ගැනීම් ('000) (ආ)	303	318
ඈ. මුළු ගුරුවරු සංඛ්‍යාව ('000)	198	198 (ඇ)
උ. ශිෂ්‍ය/ගුරු අනුපාතය (රජයේ පාසල්)	21	21
ඌ. අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රජයේ මුළු වියදම (රු. බිලියන) (ඇ)	42	64
වර්තන	34	51
ප්‍රාග්ධන	9	13
විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය		
අ. විශ්ව විද්‍යාල සංඛ්‍යාව	13	15
ආ. ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව (ආ)	64,801	66,386
ඇ. කළාපවාර්ගවල සංඛ්‍යාව (ආ)	3,725	3,875
ඈ. උපාධිලත් සංඛ්‍යාව	10,525(ඊ)	
කලා සහ සෞන්දර්ය අධ්‍යයනය	3,366	ඌ.හො.
වාර්ෂික සහ කළමනාකරණ අධ්‍යයනය	3,091	ඌ.හො.
නීතිය	166	ඌ.හො.
ඉංජිනේරු විද්‍යා	984	ඌ.හො.
වෛද්‍ය විද්‍යා	964	ඌ.හො.
විද්‍යා	1,323	ඌ.හො.
අනෙකුත්	631	ඌ.හො.
උ. පුළුල් උපාධිය සඳහා නව ඇතුළත්වීම්	13,396	14,520

(අ) තාවකාලික
 (ආ) රජයේ පාසල් සඳහා පමණි.
 (ඇ) රජයේ වැයුණු භාගයක ගුරුවරුන් 1935 ක් ඇතුළත්ය.
 (ඈ) උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වූ රජයේ වියදම් ද ඇතුළත් ය.
 (ඉ) විවෘත විශ්ව විද්‍යාලයේ ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව ඇතුළත් නැත.
 (ඊ) ආයුර්වේද/ප්‍රකෘති/සිද්ධානුරූපී වෛද්‍ය ක්‍රමය ඇතුළත්ය. (48)

කාර්යක්ෂමතාව හා ප්‍රවේශය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා ද්විතීයික අධ්‍යාපන නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය ආසියානු සංවර්ධන බැංකුව මගින් ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබේ. ද්විතීයික අධ්‍යාපන නවීකරණ ව්‍යාපෘතිය මගින් පරිගණක අධ්‍යයන මධ්‍යස්ථාන 1000ක්, බහු මාධ්‍ය ආයතන (Multy Media Centre) 2300ක්, විද්‍යාගාර හා එතැන් පරිසර විද්‍යාගාර 36ක්, කලාපීය මට්ටමින් අතිරේක පරිගණක මධ්‍යස්ථාන 30ක් පිහිටුවීමට ද මධ්‍යම මහා විද්‍යාල 54ක් පුනරුත්ථාපනය කිරීමට ද හැකි විය.

- අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රාදේශීය විෂමතාවයන් අඛණ්ඩව පවතිනු දක්නට ලැබේ. මෑත කාලීනව කරන ලද සමීක්ෂණයකට අනුව බස්නාහිර පළාතට සාපේක්ෂව අනෙක් පළාත්වල මට්ටම, ගණිතය හා ඉංග්‍රීසි භාෂාව යන විෂයයන් හි ඉහළ විෂමතාවක් පවතී. බස්නාහිර පළාතේ කණිෂ්ඨ ද්විතීයික මට්ටමේ ශිෂ්‍ය සහභාගිත්ව අනුපාතය සියයට 87ක් වන අතර, වයඹ හා උතුරු නැගෙනහිර පළාත්වල එම අනුපාතය පිළිවෙළින් සියයට 78ක් හා 73ක් වේ. ප්‍රාදේශීය පාසැල් සඳහා සුදුසුකම්ලත් හා ප්‍රවීණ ගුරුවරුන්ගේ දැඩි හිඟයක් පවතී. මෙයට පිළියමක් වශයෙන් 2005 දී රැකියා විරහිත උපාධිධාරීන් 15,000ක් ගුරුවෘත්තීය සඳහා බඳවා ගන්නා ලදී. කෙසේ වෙතත් කාර්යක්ෂම අධ්‍යාපන සේවාවන් ලබාදීම සඳහා ප්‍රවීණ ගුරුවරුන්

බවට පත්වීමට තෝරාගන්නා ලද ගුරුවරුන්ට, ඉගැන්වීමේ ක්‍රම හා අධ්‍යාපන මනෝ විද්‍යාව පිළිබඳ පරිපූර්ණ පුහුණුවක් ලබාදීම අත්‍යාවශ්‍ය කටයුත්තකි. පාසල්වලට අනුයුක්ත කිරීම සඳහා 2005 වසරේ දී ජාතික අධ්‍යාපන පීඨ 17කින් සිසුන් 3,706ක් ද පුහුණු කර ඇත.

- 2004 දෙසැම්බර් මස සිදු වූ සුනාමි ව්‍යසනය අධ්‍යාපන යටිතල පහසුකම් කෙරෙහි දැඩි බලපෑමක් ඇති කරන ලදී. සුනාමි ව්‍යසනය නිසා දිස්ත්‍රික්ක 10ක පාසල් 182ක් පූර්ණ හෝ අර්ධ වශයෙන් විනාශ වී ඇත. විදේශ ආධාර සහිත ව මෙම පාසල් ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම සඳහා පියවර ගෙන ඇත. මෙම පාසල් නැවත ගොඩනැගීමේ ඇස්තමේන්තුගත වියදම රුපියල් බිලියන 10කි. සුනාමි හේතුවෙන් අවතැන් වූ පුද්ගලයින්ට තාවකාලික පදිංචිය සඳහා භාවිතා කළ පාසල් 442ක් ද අලුත්වැඩියාව සඳහා පියවර ගෙන ඇත.

ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ රාජ්‍ය ඒකාධිකාරය, ගෝලීය ප්‍රවණතාවය සමග අනුරූප වූ ක්ෂේත්‍රයන්හි ඉහළ ගුණාත්මකභාවයක් ඇති අධ්‍යාපනයක් සැපයීමට අසමත් වීම සහ විශ්වවිද්‍යාල අධ්‍යාපනය සඳහා පවතින ඉල්ලුම සපුරාලීමට අසමත් වීම යන දුර්වලතා දෙකෙන්ම පෙළෙහු ලබයි. 2005 වසරේ දී විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනය සඳහා සිසුන් 111,725ක් සුදුසුකම් ලැබුවත්, විශ්ව විද්‍යාල ඉඩ ප්‍රස්ථා හිමි වූයේ ඉන් 14,520කට පමණි. රාජ්‍ය ආයතන සඳහා රැකියා විරහිත උපාධිධාරීන් බඳවා ගැනීම පිණිස මෑතකදී ගත් උත්සාහයේදී 40,000කට අධික උපාධිධාරීන් පිරිසක් සේවා නියුක්තික ඉඩ ප්‍රස්ථා සොයමින් සිටිය හ. බොහෝ දර්ශකවල මෙම අසාර්ථක තත්ත්වය පැහැදිලි ලෙස දක්නට ඇත. ඒවා නම්, ඉතා අඩු වයසින් බොහෝ සිසුන් ශ්‍රම බලකායට ඇතුළු වීම, විශ්ව විද්‍යාලවලට යාම වෙනුවට වෘත්තීය පුහුණුව තෝරා ගැනීම, අධ්‍යාපන කටයුතු සඳහා විදේශ ගතවීම සහ දේශීය සිසුන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා විදේශ අධ්‍යාපන ආයතන ශ්‍රී ලංකාවේ දී වාණිජමය පදනම මත අධ්‍යාපන කටයුතු සිදුකිරීමයි. පෞද්ගලික විශ්වවිද්‍යාල පිහිටුවීමට එරෙහිව පවතින දැඩි විරෝධතාවයන් හමුවේ රජය විසින් උසස් අධ්‍යාපන නීති රීති ලිහිල් කිරීමට ගතයුතු අත්‍යාවශ්‍යම තීරණ ගැනීම කල්දමා ඇත. එය සමාන වන්නේ ආනයන දිරිගැන්වීම සඳහා දේශීය නිෂ්පාදනය මත රෙගුලාසි පැනවීම වැනි ක්‍රියාවකට ය.

- 2005 වසර අවසානයේදී විශ්වවිද්‍යාල 15ක් ශ්‍රී ලංකාව සතුව පැවති අතර එමගින් විවෘත විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් හැර සිසුන් 66,386ක් බඳවාගෙන තිබුණි. උසස් අධ්‍යාපන අවස්ථාවන් උදකර දීමේ ප්‍රාදේශීය තුලනාත්මක බව සහතික කිරීමට මෙන්ම සිසුන් බඳවා ගැනීම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ද 2005 දී උභ-වෙල්ලස්ස විශ්වවිද්‍යාලය පිහිටුවන ලදී. ඊට අමතරව සෞන්දර්ය අධ්‍යයන ආයතන ඒකාබද්ධ කරමින් සෞන්දර්ය කලා විශ්වවිද්‍යාලයද පිහිටුවන ලදී.

- ජාත්‍යන්තර අධ්‍යයනයන් මගින් පෙන්වුම් කරන ආකාරයට ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික අධ්‍යාපනයේ පෞද්ගලික ප්‍රතිලාභ අනුපාතයට වඩා සමාජ ප්‍රතිලාභ අනුපාතය සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ අගයක් ගනී. මේ මගින් ප්‍රාථමික හා ද්විතීයික අධ්‍යාපනය මත සිදුකරන අඛණ්ඩ රාජ්‍ය ආයෝජනය සාධාරණීකරණය කරනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, තෘතීයික අධ්‍යාපනයේ පෞද්ගලික ප්‍රතිලාභ අනුපාතය ඉහළයාමෙන් පෙන්වුම් කරනුයේ තෘතීයික අධ්‍යාපනය සඳහා ආයෝජනය කිරීමට පුද්ගලයින්ගේ ඇති කැමැත්තයි. මූල්‍ය සංරෝධක මත රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රසාරණය කිරීම සඳහා පවතින සීමාවන් හේතුවෙන් විශ්ව විද්‍යාලයකට ඇතුළත්වීමට කැමති විශාල සිසුන් ප්‍රමාණයකට ඒ සඳහා අවස්ථා නොලැබී යාම හේතුකොටගෙන උසස් අධ්‍යාපන අවස්ථාවන් ලබාදීම සඳහා විකල්ප මාර්ගයන්හි අවශ්‍යතාව පැන නැගී ඇත. ජාත්‍යන්තර අත්දැකීම් මගින් පෙන්වුම් කරන්නේ විශ්ව විද්‍යාල අධ්‍යාපනයේ රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීම තුළින් අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල ළඟා කරගත හැකි බවයි. වෙනස්වන ගෝලීය ප්‍රවණතාවයන්ට අනුකූල වන පරිදි පෞද්ගලික විශ්වවිද්‍යාල සඳහා ප්‍රමිතීන් පවත්වාගෙනයාමට නියාමන පද්ධතියක් ඇති කරලීම, රෙගුලාසි ලිහිල් කිරීමත් සමඟ ක්‍රියාත්මක විය යුතුය.

- උසස් අධ්‍යාපනය හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය සපයන තවත් රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයතන කීපයක්ම ඇත. ශ්‍රී ලංකා තොරතුරු හා තාක්ෂණ ආයතන, ශ්‍රී ලංකා වරලත් ගණකාධිකාරීන්ගේ සංගමය, ශ්‍රී ලංකා නීති විද්‍යාලය, ජාතික ව්‍යාපාර කළමනාකාරිත්ව ආයතනය හා ශ්‍රී ලංකා බැංකුකරුවන්ගේ සංගමය ඉන් කිහිපයක් ලෙස දැක්විය හැකිය.

- තාක්ෂණ හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය හා පුහුණු කිරීමේ අංශයේ, රාජ්‍ය හා රාජ්‍ය නොවන ආයතන රාශියක් තියැලී සිටී. තාක්ෂණ හා වෘත්තීය අධ්‍යාපනය හා පුහුණු කිරීමේ අංශයේ, සැලසුම්කරණ, සංවර්ධන හා සම්බන්ධීකරණ කේන්ද්‍රික ආයතනය වන තෘතීයික හා වෘත්තීය අධ්‍යාපන කොමිෂම සහ වෘත්තීය හා තාක්ෂණ පුහුණු අමාත්‍යාංශය, රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයතන හරහා ප්‍රවීණත්ව පාදක පුහුණු වැඩසටහන් (CBT) ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. තාක්ෂණික අධ්‍යාපන හා පුහුණු කිරීමේ දෙපාර්තමේන්තුව ශ්‍රී ලංකා වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය හා ජාතික ආධුනිකත්ව හා කාර්මික පුහුණු කිරීමේ ආයතනය (NAITA) මෙම රාජ්‍ය ආයතනවලට අයත් වේ. මෙම ආයතන හරහා ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා ප්‍රවීණත්ව පාදක පුහුණු පාඨමාලා 365ක් හඳුනාගෙන ඇත. වෘත්තීය හා තාක්ෂණික පුහුණු කිරීමේ අමාත්‍යාංශය, අදාළ අනෙකුත් පුහුණු කිරීමේ ආයතන සමඟ ආසියානු සංවර්ධන බැංකුවේ මූල්‍යාධාර සහිතව තාක්ෂණ හා වෘත්තීය අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ උසස් ඩිප්ලෝමා හා උපාධි වැඩසටහන් පැවැත්වීම පිණිස තාක්ෂණ විශ්ව විද්‍යාලයක් පිහිටුවීමට ක්‍රියා කරමින් සිටී.

නිවාස හා නාගරික සංවර්ධනය

- අඛණ්ඩ ජනගහන වර්ධනයත්, ආර්ථික සංවර්ධනයත් සමඟ නිවාස සඳහා ඇති ඉල්ලුම සහ නාගරික අංශයේ ප්‍රසාරණය ද ඉහළ යමින් පවතී. ශ්‍රී ලංකාවේ නව නිවාස සඳහා වන වාර්ෂික ඉල්ලුම ඒකක 100,000ක් පමණ වේ. ඊට අමතරව විශාල ප්‍රමාණයක අපේක්ෂිත ඉල්ලුමක් සහ වැඩිදියුණු කිරීම් අවශ්‍ය, ප්‍රමිතියට වඩා පහළ මට්ටමක පවතින නිවාස ද විශාල ප්‍රමාණයක් පවතී. 2001 දී අවසන්වරට පවත්වන ලද ජන හා නිවාස සංගණනයට අනුව ඒකක 218,295ක නිවාස හිඟයක් පවතින අතර නිවාස 1,325,880ක් ද වැඩිදියුණු කිරීම අවශ්‍ය වේ. තවද, 2004 දෙසැම්බර් මස සිදු වූ සුනාමි ව්‍යසනය හේතුවෙන් නිවාස 70,637ක් සම්පූර්ණයෙන්ම විනාශ වූ අතර තවත් නිවාස 30,839ක් අර්ධ වශයෙන් හානි වී ඇත.

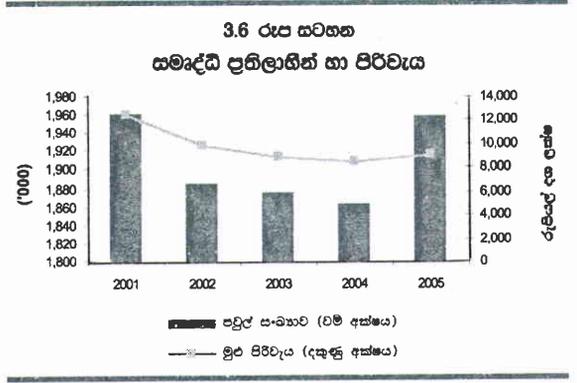
- රජය, නිවාස අංශය තුළ පහසුකම් සලසන්නෙකු ලෙස ක්‍රියාකරයි. නිවාස හා ඉදිකිරීම් අමාත්‍යාංශය නිවාස සඳහා ඉඩම් ලබා ගැනීම, නිවාස මූල්‍යනය සඳහා සම්පත් සංවලනය කිරීම, යටිතල පහසුකම් හා අනෙකුත් සේවා සංවර්ධනය, අඩු පිරිවැය තාක්ෂණය සංවර්ධනය සහ නිවාස අනුමත කිරීමේ ක්‍රියාවලිය සරල කිරීම වැනි ගැටළු කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි. රජය විසින් ඉලක්කගත කණ්ඩායම්වලට විශේෂ නිවාස වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරනු ලබයි. රජයේ සේවකයන්ට වාණිජ බැංකු හරහා අඩු පොළී අනුපාත යටතේ නිවාස ණය ලබා දීමට 2005 අයවැය මගින් යෝජනා කර ඇත. ජාතික නිවාස සංවර්ධනය අධිකාරිය (ජා.නි.සං.අ.) අඩු ආදායම්ලාභී පවුල් ඉලක්ක කර ගනිමින් නිවාස වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කරන රජයේ ප්‍රධාන ආයතනය වේ. ධීවර හා සාගර සම්පත් අමාත්‍යාංශය (ධි.සා.ස.අ.) හා වැවිලි කර්මාන්ත මානව සම්පර්ධන භාරය (වැ.මා.සං.භා) රාජ්‍ය අංශයේ නිවාස සම්පාදනය කරන අනෙකුත් ප්‍රධාන ආයතන වේ. ජා.නි.සං.අ. 2005-2007 කාලය තුළ නිවාස ඒකක 175,000ක් ඉදිකිරීමට සැලසුම් කර ඇත. එයින් නිවාස ඒකක 5,040ක් නිවාස හා ඉදිකිරීම් අමාත්‍යාංශය විසින් ආරම්භ කරන ලද 'නිරසාර ග්‍රාමීය වැඩසටහන' යටතේ 2005 දී ඉදිකිරීම් කටයුතු ආරම්භ කර ඇත. ජා.නි.සං.අ. 2005 දී නිවාස ඒකක 9,545ක් ද 2007 අවසානයේ දී තවත් නිවාස ඒකක 19,200ක් ද ප්‍රතිසංස්කරණය කළයුතු නිවාස වශයෙන් හඳුනාගෙන ඇත. ඉන්දියානු ණය ක්‍රමය විසින් මූල්‍යනය කරන ලද සෙවිලි තහඩු සැපයීමේ වැඩසටහන යටතේ පවුල් 43,625ක් අතර සෙවිලි ද්‍රව්‍ය බෙද දෙන ලදී. ධි.සා.ස.අ. යේ නිවාස වැඩසටහනට සුනාමි ව්‍යසනය මගින් බලපෑමක් ඇති විය. වැ.මා.සං.භා. වැවිලි සංවර්ධන ආධාර වැඩසටහන යටතේ (වැ.ස.ආ.වැ.) වතු අංශයේ නිවාස ඉදිකිරීමේ සහ වැඩිදියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘති කීපයක් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. නිරසාර පුරවර වැඩසටහන ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ආයතනය වන සීමාසහිත රියල් එස්ටේට් එක්ස්චේන්ජ් සමාගම (REEL) කොළඹ නගරයේ නාගරික දිළිඳු ජනතාව සඳහා නිවාස සපයනු ලබයි. මෙම වැඩසටහන යටතේ 2005 දී නිවාස ඒකක 3,000ක් ඉදිකිරීම ආරම්භ කරන ලදී.

- පොද්ගලික අංශය මධ්‍යම හා ඉහළ ආදායම්ලාභී පවුල් සඳහා ප්‍රධාන නිවාස සපයන්නා ලෙස කැපී පෙනෙයි.** පොද්ගලික අංශය, සෘජුවම නිවාස ඉදිකිරීම මෙන්ම ඉඩම් සංවර්ධනය, මූල්‍ය හා ණය පහසුකම් සැලසීම හරහා නිවාස අංශයේ ප්‍රධාන භූමිකාවක් නිරූපණය කරමින් සිටී. දේපළ සංවර්ධන සමාගම් මගින් නාගරික හා තදසන්න ප්‍රදේශවල නිවාස සංකීර්ණ සංවර්ධනය කිරීමේ කටයුතුවල කැපී පෙනෙන වර්ධනයක් මෑත වසර වලදී දක්නට ලැබුණි. 2005 දී මූල්‍ය ආයතන මගින් ප්‍රදානය කරන ලද නිවාස ණය ප්‍රමාණය ද ඉහළ ගියේය. 2005 වර්ෂය තුළ ප්‍රධාන වාණිජ බැංකු විසින් රුපියල් දශ ලක්ෂ 22,803ක වටිනාකමින් යුත් නිවාස ණය 89,335ක ප්‍රමාණයක් ප්‍රදානය කර ඇත. රාජ්‍ය උකස් හා ආයෝජන බැංකුව, නිවාස සංවර්ධන හා මූල්‍ය සංස්ථාව, නිවාස සංවර්ධන බැංකුව යන ප්‍රධාන නිවාස බැංකු තුන හා ජාතික ඉතිරිකිරීමේ බැංකුව එක්ව 2004 දී දෙන ලද 18,741ක ණය ප්‍රමාණයට සාපේක්ෂව 2005 වසරේ දී නිවාස ණය 23,305ක් ප්‍රදානය කර ඇත. එහි වටිනාකම රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,607කි.
- නිවාස මූල්‍ය වෙළෙඳපොළ එහි වර්ධනයට අභිතකර වන ගැටලු කිහිපයකට මුහුණපා සිටී.** නිවාස සංවර්ධනය සඳහා දිගුකාලීන දක්මක් නොමැති වීම, දිගුකාලීන අරමුදල් මූලාශ්‍ර නොමැති වීම, අරමුදල් ප්‍රවාහ නොගැලපීම, නීතිමය හා ආයතනමය ගැටලු, ඉඩම් භුක්තිය හා අයිතිය සම්බන්ධ ගැටලු සහ නව නිවාස සඳහා අරමුදල් සපයන මූල්‍ය උපකරණ හිඟය මේ අතර වේ. මීට අමතරව ඉඩම්වල මිල ගණන් සැලකිය යුතු ලෙස ඉහළ යාම, ඉදිකිරීම් අංශයේ අධික වැටුප්, ප්‍රධාන ගොඩනැගිලි ද්‍රව්‍යවල අධික පිරිවැය සහ පුහුණු ශ්‍රමික හිඟය නිවාස ක්ෂේත්‍රයේ වර්ධනය වළක්වනු ලබයි. ද්විතියික උකස් වෙළෙඳපොළක වර්ධනය, අරමුදල් ගැටළුවට සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක විසඳුමක් වනු ඇත. එම නිසා නීති හා රෙගුලාසි රාමුව අවශ්‍ය පරිදි සංවර්ධනය කර ද්විතියික උකස් වෙළෙඳපොළ ප්‍රාථමික උකස්කරුවන් සඳහා ස්ථාපිත කිරීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ. අවශ්‍ය තරම් ද්විතියික උකස් වෙළෙඳපොළක් පවතී නම් ප්‍රාථමික උකස්කරුවන් සියයට 75කට වඩා ඉහළ නැංවිය හැකි බව අපේක්ෂා කරයි.
- නාගරික සංවර්ධන අධිකාරිය (නා.සං.අ.) රට තුළ නාගරික සංවර්ධන ව්‍යාපෘතීන් සැලසුම් කිරීමේ හා ක්‍රියාත්මක කිරීමේ ප්‍රධාන මෙහෙයක් ඉටුකරයි.** නා.සං.අ. විසින් 2005 දී සුනාමි රළ පහරින් විනාශ වූ නාගරික ප්‍රදේශ සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රමුඛත්වයක් දෙන ලදී. සුනාමි ව්‍යසනයට ලක්වූ පවුල්වලට ස්ථිර පදිංචිය සඳහා පහසුකම් සැපයීම, නැවත පදිංචිය සඳහා භූමි හඳුනාගැනීම, විනාශ වූ නිවාස අලුත්වැඩියා කිරීම, රෙගුලාසි සැලසුම් කිරීම හා ක්‍රියාත්මක සහ සුනාමි බලපෑමට ලක්වූ නගර අලුත්වැඩියා කිරීම මෙයට සම්බන්ධ වේ. මේ කටයුතු සඳහා නා.සං.අ. විසින් විනාශයට පත්වූ ප්‍රදේශවල ව්‍යාපෘති කාර්යාල 52ක් ස්ථාපිත කරන ලදී. එමගින් සුනාමි බලපෑමට

- ලක්වූ සංවර්ධනය කළයුතු නගර 62ක් (විශාල නගර 12, මධ්‍යම නගර 20, කුඩා නගර 30) හඳුනා ගෙන තිබේ. මූලික වශයෙන් එ.ජ. ඩොලර් දශ ලක්ෂ 250ක ආස්තමේන්තුගත වියදමකින් සංවර්ධනය කළ යුතු නගර 15ක් ප්‍රමුඛත්වය මත හඳුනාගෙන ඇත.
- නා.සං.අ. විසින් ප්‍රධාන ක්‍රියාකාරී වැඩසටහන් අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරනු ලැබීය.** පරිපාලන සහ වෙළෙඳ සංකීර්ණ ඉදිකිරීම, නගර වැඩි දියුණු කිරීමේ ව්‍යාපෘති, කර්මාන්ත ව්‍යාපෘති හා ඒකාබද්ධ ව්‍යාපෘති මෙයට ඇතුළත් වේ.

සමාජ ආරක්ෂණ වැඩසටහන්

- සෘජු මූල්‍යාධාර සැපයීම සහ ආදායම ඉහළ නැංවීමේ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම තුළින් දිළිඳු ජනතාවගේ පෝෂණ මට්ටම ඉහළ නැංවීම සමෘද්ධි වැඩසටහන මගින් ඉලක්ක කර ඇත.** 2005 දී සමෘද්ධි සුබසාධන වැඩසටහන යටතේ සෘජුවම ප්‍රතිලාභ ලැබූ පවුල් සංඛ්‍යාව දශ ලක්ෂ 2ක් පමණ වේ. 2004 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 8,591ක් වූ සමෘද්ධි සුබසාධන වැඩසටහන යටතේ සැපයූ ආහාර මුද්දර වියදම 2005 දී රුපියල් දශ ලක්ෂ 9,244ක් විය. සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභීන්ගේ ආදායම් මට්ටම හා ජීවන තත්ත්වය ඉහළ නැංවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි අධිකාරිය විවිධ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කර තිබේ. සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභී පවුල් සඳහා ආදායම් උත්පාදන ව්‍යාපෘතීන් 100,000ක් ස්ථාපිත කිරීමට 'ජන පුබුදු' වැඩසටහන, ග්‍රාමීය ජනතාව සවිබලකරණය අරමුණු කරගත් සමාජ සම්පත් ඒකරාශීකරණ වැඩසටහන, දුරස්ථ ගම්වල මූලික යටිතල පහසුකම් සැපයීමට 'ගැමි පුබුදු වැඩසටහන' හා දිළිඳු පවුල් සඳහා නිවාස ඉදිකිරීමට උපකාර වීම පිණිස නිවාස වැඩසටහන යනාදිය 2005 දී සමෘද්ධි අධිකාරිය මගින් ක්‍රියාත්මක කරන ලද ප්‍රධාන වැඩසටහන් වේ.
- 2002 දී සම්මත කරන ලද සුබසාධන ප්‍රතිලාභ පනත මගින් විනිවිදභාවයෙන් යුතු ඉලක්ක කිරීම වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා නීතිමය රාමුවක් සැපයේ.** පනත ක්‍රියාත්මක කිරීම මගින් තෝරාගැනීමේ ක්‍රියාවලිය වැඩිදියුණු කිරීම, සුදුසුකම් ලබන පවුල් හඳුනාගැනීම, අනෙකුත් සුබසාධන ව්‍යාපෘතීන් සමඟ එකිනෙක ගැටීම මග හැරීම සහ අවසානයේ දී දිළිඳු පවුල්වලට ප්‍රතිලාභ

3.10 සංඛ්‍යා සටහන
සමෘද්ධි සුභසාධන වැඩසටහන
සහනාධාරලාභී පවුල් සංඛ්‍යාව සහ ප්‍රදානයන්හි වටිනාකම 2004 - 2005

එක් පවුලකට ප්‍රදානය කළ මුදල් ප්‍රමාණය (රුපියල්)	2004		2005(අ)	
	පවුල් සංඛ්‍යාව	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ	පවුල් සංඛ්‍යාව	වටිනාකම රු. දශලක්ෂ
සමෘද්ධි සහනාධාර වැඩසටහන				
රු. 1,000	3,616	44	7,115	85
රු. 600 (2002 නොවැ. මස සිට රු.600)	584,635	4,211	655,092	4,717
රු. 400	334,672	1,608	330,725	1,587
රු. 350	327,168	1,369	347,323	1,459
රු. 250	249,022	742	267,843	804
රු. 140	364,945	617	352,566	592
එකතුව	1,864,058	8,591	1,960,664	9,244
වියළි සලාක වැඩසටහන	155,048 (ආ)	2,226	222,662 (ආ)	649
යෝජනා පත්‍රිකා වැඩසටහන රු. 200 (2004 ජූනි මස සිට)	103,967	127	112,960	271

(අ) තාවකාලික

(ආ) කුටුම්භයක් සඳහා රු. 336-1260

(ඇ) කුටුම්භයක් සඳහා රු. 168-830

මූලාශ්‍රය : සමෘද්ධි කොමසාරිස් ජනරාල් දෙපාර්තමේන්තුව
 ශ්‍රී ලංකා සමෘද්ධි අධිකාරිය

වැඩිකිරීම සහතික විය යුතුය. ජන හා සංඛ්‍යා ලේඛන දෙපාර්තමේන්තුව මගින් නිකුත් කරන ලද දත්තයන්ට අනුව දිළිඳු බවේ සීමාවට පහළ මට්ටමින් (2002 දී මසකට රු. 1,423) ජීවත්වන ප්‍රමාණය සියයට 22.7ක් වුවද මුළු ජනගහණයෙන් අඩකට ආසන්න සංඛ්‍යාවකට සමෘද්ධි ප්‍රතිලාභ හිමි වේ. මේ මගින් දක්වෙන්නේ අත්‍යාවශ්‍ය කුටුම්භයන්ගේ ප්‍රතිලාභ ඉහළ නැංවීම අරමුණු කරගත් සමාජ සුබසාධන වැඩසටහන් දියුණු කිරීමේ අවශ්‍යතාවයි.

- සමෘද්ධි ඉතුරුම් යෝජනා ක්‍රමයේ ක්‍රියාකාරීත්වය අඛණ්ඩව වර්ධනය වී ඇත. 2005 දී සමෘද්ධි අනිවාර්ය ඉතුරුම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 6,950ක් දක්වා සියයට 5කින් වර්ධනය වූ අතර සමෘද්ධි බැංකු සංගම්වල ස්වේච්ඡා ඉතුරුම් රුපියල් දශ ලක්ෂ 10,000ක් දක්වා සියයට 26කින් වර්ධනය විය. සමස්ත ඉතුරුම් ගිණුම් සංඛ්‍යාව ද 2005 දී 7,647,043 දක්වා සියයට 5කින් ඉහළ ගියේය. 2005 අවසානයේ දී ස්වයං රැකියා, වගා හා ධීවර වැනි විවිධ අරමුණු සඳහා සමෘද්ධි බැංකු සංගම් ලබා දුන් මුදල් ප්‍රමාණය රු. බිලියන 20ක් පමණ වේ.

පරිසරය

- ආර්ථික සංවර්ධනය සහ ස්වාභාවික සම්පත් හානි නිරෝධී අතර මනා තුලිතතාවයක් පවත්වා ගැනීම. දිගුකාලීන තිරසාර සංවර්ධනය සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ. ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයන් මගින් පැන නගින සෘණ බාහිරතාවන් ස්වාභාවික පරිසරය මත අහිතකර බලපෑමක් ජනිත කරයි. රෙගුලාසි පැනවීම, ක්‍රියාවේ යෙදවීම සහ මහජනයා දැනුවත් කිරීම පරිසරය රැකගැනීමේ දී වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි. රට තුළ ස්වාභාවික සම්පත් කළමනාකරණය සඳහා වූ ඉහළම ආයතනය ලෙස පරිසර හා ස්වාභාවික සම්පත් අමාත්‍යාංශය (ප.ස්වා.ස.අ.) 2005 දී පාරිසරික

නීති සකස් කිරීමට උපකාරී වූ අතර මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (ම.ප.අ.) මූලික වශයෙන් නීතිරීති රෙගුලාසි පැනවීමෙහි ලා බැඳී සිටී.

- ප.ස්වා.ස.අ. මගින් පරිසර ප්‍රවර්ධනය සඳහා 2005 වසරේ දී ප්‍රතිපත්ති රාශියක් හඳුන්වා දී ඇත. පවිත්‍ර නිෂ්පාදන පිණිස ජාතික ප්‍රතිපත්තිය සහ ජාතික ජෛව ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය සඳහා අමාත්‍ය මණ්ඩලයේ අනුමැතිය වර්ෂය තුළ දී ලබා ගැනුණි. ජෛව-ආරක්ෂණ ප්‍රතිපත්තිය මගින් ජාත්‍යමය වශයෙන් නවීකරණය කළ ආහාර ද්‍රව්‍ය පිළිබඳ රෙගුලාසි පැනවීම සහතික කරනු ලබයි. 2005 දී මහජනතාවගේ ද අදහස් සැලකිල්ලට ගනිමින් වැලි පිළිබඳ ජාතික ප්‍රතිපත්තියේ කෙටුම්පත පිළියෙළ කරන ලදී.
- ප.ස්වා.ස.අ. මගින් ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන් හා ගිවිසුම් ක්‍රියාත්මක කිරීම, සම්බන්ධීකරණය කිරීම හා විමර්ශනය කිරීම 2005 දී ද අඛණ්ඩව ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. ගෝලීය පාරිසරික කළමනාකරණය ව්‍යාපෘතිය, කාන්තාරීකරණය පිටුදකීමේ එක්සත් ජාතීන්ගේ සම්මුතිය, වියනා සම්මුතිය සහ මොන්ට්‍රියෝ සන්ධානය, දිගුකල් පවත්නා කාබනික දූෂණකාරක පිළිබඳ ස්ටොක්හෝම් සම්මුතිය සහ ජෛව විවිධත්ව සහ ජෛව ආරක්ෂණය පිළිබඳ කාටගීනා සන්ධානය මෙම ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන්ට ඇතුළත් වේ.
- ප.ස්වා.ස.අ. අමාත්‍යාංශය විසින් ජාතික ජලාධාර කළමනාකරණ ප්‍රතිපත්තිය සඳහා නව නීතිරීති හඳුන්වා දෙන ලදී. වගාකටයුතු කිරීම තහනම් කිරීම මගින් දළ බැවුමක් ඇති ඉහළ ජලාධාර ප්‍රදේශවල පස සෝදයාම අඩු කිරීමත් ඉහළ ජලාධාර කළමනාකරණ ව්‍යාපෘතියට අදාළව ආරක්ෂිත කලාප වගා කිරීමත් ගෙවතු වගා සංරක්ෂණයන් සංරක්ෂණය අරමුණු කරගත් වගා කටයුතුන් දැනුවත් කිරීම් සහ මාධ්‍ය වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීමත් සහ නායයන ප්‍රදේශ

සංරක්ෂණ පියවරයන් නව රෙගුලාසි මගින් ඉලක්ක කර ඇත.

- ප.ස්වා.ස.අ. විසින් ප්‍රතිපත්ති සැලසුම් කිරීමට හා රෙගුලාසි සැකසීමට අමතරව ස්වාභාවික පරිසරය දියුණු කිරීම අරමුණු කර ගනිමින් විවිධ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කළේය. ඝන සහ ද්‍රව අපද්‍රව්‍ය විශේෂයෙන්ම නාගරික ප්‍රදේශවල උග්‍ර ප්‍රශ්නයක් බවට පත් වී ඇති අතර එය මහජන සෞඛ්‍ය කෙරේ දැඩි අවදානමක් ඇති කරයි. අපද්‍රව්‍ය කළමනාකරණය සම්බන්ධයෙන් වගකිව යුතු පළාත් පාලන ආයතන වලට ප්‍රමාණවත් තරම් සම්පත් හා තාක්ෂණය නොමැත. පා.ස්වා.ස.අ. විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ නගරවල ඝන අපද්‍රව්‍ය පිළිබඳව 1999 දී ප්‍රකාශයට පත් කළ දත්ත යාවත්කාලීන කරනලදී. අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම, අපද්‍රව්‍ය එකතුවීම වැලැක්වීම, අඩු කිරීම්, නැවත ප්‍රයෝජනයට ගැනීම, පාරිසරික වශයෙන් හානි නොවන අයුරින් ප්‍රතිචක්‍රීකරණය කිරීම ආදියට අවශ්‍ය උපාය මාර්ගික ක්‍රියා මාර්ගයන්හි දී මෙම දත්ත ගබඩාව උපකාරී වේ. අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම පිළිබඳ ගැටලු කෙරෙහි අවධානය යොමුකරමින් ප.ස්වා.ස.අ. විසින් ඝන අපද්‍රව්‍ය අවසන් වශයෙන් සෞඛ්‍යාරක්ෂක ලෙස බැහැර කිරීමේ පහසුකම් ඇති භූමි ප්‍රදේශ හඳුනා ගැනීමේ

ව්‍යාපෘතීන් ආරම්භ කරන ලදී. කෙසේ නමුත් කාලපරිච්ඡේදය අවසන්වන විටත් පස සෝදායාම නිසා ඉඩම් නිසරුවීම, වෙරළ ආශ්‍රිත සම්පත් ක්ෂය වී යාම, ජෛව විවිධත්වය අහිමි වීම, ඝණ අපද්‍රව්‍ය බැහැර කිරීම, අභ්‍යන්තර ජලාශ අපවිත්‍ර වීම වැනි උග්‍ර ගැටලු රාශියක් පැවති අතර ඒවාට ප්‍රමාණවත් විසඳුම් සපයාගත යුතුව තිබුණි.

- ජාතික පරිසරය නියාමනය කරන්නා වශයෙන් මධ්‍යම පරිසර අධිකාරිය (ම.ප.අ.) පරිසර ආශ්‍රිත කටයුතු නියාමනය හා වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අඛණ්ඩව කටයුතු කළේ ය. 2005 දී ම.ප.අ. විසින් පාරිසරික බලපෑම් ඇගයීම් සහතික පත්‍ර ලබාදීම සඳහා ව්‍යාපෘතීන් 127ක් පරීක්ෂා කළ අතර ඉන් ව්‍යාපෘති 21කට අනුමැතිය ලබාදුණි. ම.ප.අ. මගින් වසර තුළදී පරිසර ආරක්ෂණ බලපත්‍ර 160ක් නිකුත් කළ අතර නව කර්මාන්ත ඉදිකිරීම සඳහා අයදුම්පත් 134කට අනුමැතිය ලබා දීමට කටයුතු සලසන ලදී. ම.ප.අ.යේ පරිසර දූෂණය පාලනය කිරීමේ ඒකකය වෙත පරිසර දූෂණය පිළිබඳ මහජන පැමිණිලි 1,965ක් (ඉන් පැමිණිලි 1,350ක්ම ලැබී තිබුණේ බස්නාහිර පළාතෙහි) ලැබී තිබුණු අතර ඉන් බොහොමයක් සම්බන්ධයෙන් වසර තුළ දීම ක්‍රියාත්මකවන ලදී.